

ΑΘΗΝΑΙ—1 ΜΑΪΟΥ 1917—ΑΡΙΘ. 6

ΦΥΛΛΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΔΡΑΧΜΗ 1

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Θ. ΕΞΑΡΧΟΣ
ΣΤΑΔΙΟΥ 65

“ΦΥΛΛΑ,”

ΣΕΛΙΔΕΣ 32—ΔΡΑΧΜΗ 1

Χυνδρομαὶ ἐτήσιαι προπληρωταί

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δρ. 12

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θ. Νικολούδης, Nocturne	σελ. 225
Δημοσθ. Βουτυράς, Κ' ἦτανε μιὰ βραδυὰ	» 227
Ἄλεξᾶς, Ἔλα	» 231
Β. Ἐλεγάς, Τὸ τραγοῦδι τοῦ τζιτζικα	» 234
Κ. Π. Καβάρης, Ἐπῆγα, Ἡ πόλις	» 236
Δ. Π. Πελεκίδης, Σονέττο	» 237
Ζέφυρος Βραδυνός, Ψιλή Μαρτιάττω βροχούλα	» 237
Κ. Φηιλίγγος, Ἀθανασία	» 238
Κώστας Κόντος, Χωραιοπούλα, Τσιγγάνα	» 239
Γ. Στογιάννης, Ἀγάπη	» 240
Ρώμος Φιλύρας, Ἰδαλγός	» 240
Δ. Ταγκόπουλος, Ὁμορφος κόσμος!	» 241
André de Ridder, Ἄνοιξις (μετ. Θ. Ε.)	» 245
Οἱ νέοι ποιηταὶ τῆς Γερμανίας, κριτικὴ μελέτη	» 248

Nocturne

Ἀπάνω μας περνοῦσε ἐπιβλητικὴ ἢ σιωπὴ τῆς προχωρημένης ὥρας.

Μύριες ἀναμνήσεις μακρινὲς κρατοῦσαν τὴ ψυχὴ μου ἄγρυπνη, ἐνῶ ἐσὺ στὴ γωνιὰ τοῦ καναπέ—ἀντίκρου μου—μισόγυμνη, ἀχνή, μὲ κόμη ταραγμένη, καὶ χεῖλη πορφυρᾶ, ἐκάπνιζες ἀδιάφορη, ἀναισθητη, καλὴ ὡς τόσο
—σὺν ὁμορφῷ ζῶο.

Χίμαιρες καὶ πόθοι δὲ σὲ τυραννοῦσαν. Εἴξερες τὴ μοῖρα σου, κ'εἶχες τὴ γαλήνη τῶν ἀπελπισμένων. Γύρω ὅλα ἦτανε ζεστά καὶ ἤρεμα, σὺν τὰ ἱκανοποιημένα μας κορμιά. Καὶ δὲν ποθούσαμε παρὰ τὸν ὕπνο, γιὰ νὰ σφραγίσῃ τὴ μελαγχολικὴ μακαριότητα, πού φέρνει πάντα ὁ σαρκικὸς ὄργασμός.

Ὅταν ἀπὸ μακρὰ στὸν πλατὺ, τὸν ἀστροφωτισμένο δρόμο, γροικήσθηκε ὁ γδοῦπος ἐνὸς κάρρου στρατιωτικοῦ, καὶ ἡ θλιμμένη μελωδία ἐνὸς χωριάτικου σκοποῦ,

Ἡ μελαγχολία τοῦ ἐλάτη εἶχε σκορπίσει τὴ νάρκη τοῦ δρόμου. Κι' ὅταν πέρασε κάτω ἀπ' τὰ παράθυρά μας, μπορέσαμε ν' ἀκού-

σούμε τὰ λόγια του, πού τραγουδούσαν, κάποια στὸ χωριὸ χαμένη ἀγάπη.

Τότε σὲ εἶδα σένα τὴ νεκρὴ—πού ποιὸς ξέρει ποῦ σὲ κλαῖν και πιὸι—ν' ἀκροάζεσαι ἀναγυρτή, ἀνήσυχη, μὲ πίκρα; κῦμα στὴν ἀκίνητη μορφὴ σου.

Στάθηκε μιὰ στιγμή εὐτυχισμένη, πού ἔκανε νὰ λάμψη ἕνα φῶς ἀπάνω σου, και μιὰ ἐλπίδα μέσα μου, γιατὴ τὴ ψυχὴ σου.

Μὰ ἡ ἐλπίδα και τὸ φῶς δὲ βάστηξαν, παρ' ὅσο και ἡ νοσταλγία στὸ δρόμο τὸν πλατὺ τοῦ περαστικοῦ ἐλάτη.

Ἔστερα, ὅλα ἤσυχάσαν, ὅλα κοιμηθήκανε. Και μαζί τους κ' ἡ φτωχὴ, σβυστὴ ψυχὴ σου...

Και δὲν ἦσουν πάλι στὴ γωνιά τοῦ καναπέ, παρὰ τὸ ἀδιάφορο ἀναίσθητο,—μὰ ὡς τόσο καλὸ ζῶο—πού χίμαιρες και πόθοι, δὲν τὸ τυραννοῦν, γιατί ξέρει πιά τὴ μοῖρα του, κ' ἔχει τὴ γαλήνη τῶν ἀπελπισμένων.

Θ. Νικολοῦδης

Κ' ἦτανε μιὰ βραδυά...

Ἡ γνωριμία τοῦ Κώστα Λαροῦ μὲ τὴν Κικὴ Γιωργαλᾶ εἶχε πρὸ καιροῦ, πρὸ δυό, δυόμιση χρόνων, οὔτε αὐτὸς δὲν μπορούσε νὰ ὀρίσει.

Νόμιζε ὅτι τὸν ἀγαποῦσε ἡ ψηλὴ και μελαχροινὴ κόρη. Και αὐτὸ γιατὸ νὰ τὸ πιστέψει εἶδε πολλὰ δείγματα ἀγάπης, καθὼς ἔλεγε στὸν ἑαυτό του και κάποτε στοὺς φίλους του. Και ὅτι τὸν ἀγαποῦσε ἦταν ἀλήθεια. Ἡ μελαχροινὴ Κικὴ ἂν κάποτε ἔστρεψε τὸ κεφάλι της και κύτταζε κάποιον ἄλλον, ἦτανε γιατὸ μιὰ ματιὰ μόνο.

Μιὰ μέρα ὁ Κώστας πῆρε ἀπόφαση και τὴν ζήτησε. Ὁ χοντροπλούσιος τοῦ ἀπήντησε μὲ περιφρόνηση, πῶς δὲν εἶχε σκεφτεῖ ἀκόμα νὰ τὴν παντρεύει, γιατί ἦτανε μικρὴ!

Ἡ μελαχροινὴ Κικὴ, πού ἀγαποῦσε μὲ τὰ σωστά της τὸν Κώστα, και πού ἀπὸ πολὺ καιρὸ πίστευε, πῶς ἦταν ἀρκετὰ μεγάλη γιατὸν παντρεῖα, θύμωσε κ' ἔκλαψε. Ἔστερα προσπάθησε νὰ δώσει καρδιὰ και ὑπομονὴ στὸν Κώστα, πού τὸν φαντάστηκε και τὸν εἶδε ἀπ' τὸ παράθυρο, λυπημένο, συντριμμένο.

Και γρήγορα τὸ κατώρθωσε. Πάλι αὐτὸς εἶδε τὴν ἐλπίδα νὰ πετᾷ γύρω του.

Ὁ καιρὸς ὅμως περνοῦσε. Ἦρθε τὸ καλοκαίρι. Ὁ χοντροπλούσιος, ὁ πατέρας τῆς Κικῆς, δὲν κοιμότανε, ἀγρυπνοῦσε.

Αὐτὸς παλιὸς κυνηγὸς γυναικῶν, καυχότανε ὅτι γνωρίζει τίς γυναῖκες και σκεπτόταν πῶς νὰ πολεμήσει τὴν ἀγάπη τῆς κόρης του.

Μὲ τὴ βία; Ὁχι. Πάει πιὸ βαθειά. Μὲ τὸ καλὸ; Ὁχι. Και εἶνε κίνδυνος νὰ πειστεῖς ἀντὶ νὰ πείσεις. Ὑπάρχουν ἄλλα και ἄλλα μέσα!

Ἔτσι εἶπε σὲ κάποιον πολὺ φίλο του.

Και ὁ χοντρογιωργούλας σκεπτότανε νὰ βρεῖ τὸ μέσο, πού θὰ ἔβγαζε τὴν ἀγάπη τῆς κόρης του, πού εἶχε στὸ φτωχό, καθισμένος κοντὰ στὸ παράθυρο τοῦ γραφείου του και κυττάζοντας τὰ σύννεφα, πού σὰ βουνά, βράχοι χιονισμένοι, τρέχανε στὸν οὐρανό. Ὅταν ἀκουγε ὅτι ἡ κόρη του εἶχε πονοκέφαλο και δὲν μπορούσε νὰ πάει στὸ τραπέζι, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του.

— Κι' αὐτὴ ἀγαπᾷ θερμὰ σὰν και μένα!... Εἶνε ὁ ἴδιος ἐγώ!

Ἐπειτα πάλι ἔλεγε, δίνοντας ἐλπίδες στὰ σχέδια, πού ἔκανε νὰ ξεριζώσει τὸ πάθος τῆς κόρης του :

— Θεομὴ ἀγάπη, ἀλλ' ὄχι βαθειά. Ἀπὸ πάνω ἢ φλόγα, ἢ φωτιά καὶ ἀπὸ κάτω ἢ στάχτη, ὅλο στάχτη!... Καθὼς εἶχα ἐγώ!

Μιὰ μέρα εἶπε νὰ ἐτοιμαστοῦνε γιὰ τὴν ἐξοχί.

Ὁ Γιωργαλᾶς ἦτανε χῆρος καὶ ἓνα μόνο παιδί εἶχε, τὴν Κικίη. Ἡ κόρη, ἀφοῦ ἔκλαψε τὴ νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα ἔστειλε πληθὺς φιλήματα καὶ ἓνα γράμμα στὸν Κώστα, ἐτοιμάστηκε γιὰ τὸ ταξίδι. Εἶχε καὶ ὀρκιστεῖ νὰ μὴ κυττάξει ἄλλον ἀπ' αὐτόν.

Ὁ πατέρας τῆς στὴν ἐξοχί εἶχε νοικιάσει ἓνα ὠραῖο σπιτάκι μὲ πύργους, πού εἶχανε στέγη ὅμοια μὲ κοῦκο παληάτσου, μὲ κῆπο, κούνια στὰ κλαδιά ἑνὸς μεγάλου δέντρου καὶ θεὰ καλή.

Κοντὰ εἶχε καὶ μιὰ λίμνη.

Ὅταν φθάσανε κεῖ τὸ ἄστρο τὸ πρωῖνὸ ἄσπριζε σὰ νὰ κρύωνε στὸ ψυχρὸ ἀεράκι, πού εἶχε ἀρχίσει νὰ φυσᾷ. Ἡ λίμνη ἦτανε σκεπασμένη ἀπὸ ἓναν πέπλο σὰ νὰ τὸν εἶχαν ἀφίσει ἐκεῖ οἱ νεράιδες τῆς λίμνης, ὅταν στὸν ἐρχομὸ τῆς ἡμέρας βυθισθήκανε στὰ νερά.

Τῆς ἔκανε τῆς Κικίης καλὴ ἐντύπωση, ἢ καρδιά τῆς χτύπησε. Κουρασμένη ἔπεσε στὸν ὕπνο μόλις φθάσανε στὸ σπίτι. Ἦταν κοντὰ τὸ μεσημέρι πού ξύπνησε. Πῆγε στὸ παράθυρο καὶ κύτταξε ἔξω.

Ὁ ἥλιος εἶχε ἀπλωθεῖ παντοῦ καὶ ὅλα τὰ κύκλωνε.

Εἶδε τριανταφυλλιές, γαρουφαλλιές καὶ ἄλλα λουλούδια. Εἶδε καὶ τὰ σκοινιά μιᾶς κούνιας, πού τῆς φανήκανε νὰ φωνάζανε: — Ἐδῶ εἶμαι!...

Φαντάστηκε τὸ ἑαυτὸ τῆς νὰ πηδᾷ. Κάτι μπῆκε ὅμως στὴ μέση καὶ σταμάτησε τὴ χαρά.

Καὶ ἦταν αὐτὸ ἢ ἀγάπη τῆς, ἢ ἀγάπη τῆς, πού τῆς παρουσιάστηκε σὰ φάντασμα. Κ' αἰσθάνθηκε ξαφνικὰ λύπη. Ὡ, ἀν δὲν ἀγαποῦσε!

Ὅταν εἶδε ὅμως τὸν πατέρα τῆς τοῦ παρουσίασε πρόσωπο μελαγχολικὸ, λυπημένο ἀπὸ κάποια ἐνθύμηση.

Περάσανε μέρες. Ὁ νοῦς τῆς ἔτρεχε κεῖ πέρα, μακρυνά, σὲνα δωμάτιο ἀντικρὺ στὸ σπίτι τῆς, μὲ πράσινα παραθυρόφυλλα. Ἐ-

βλεπε τὴ μιὰ γούλια τοῦ παραθύρου, πού ἔλειπε, τὸν κίτρινο τοῖχο...

Ἐνα πρωῖ, καθὼς ἦτανε στὴν ταράτσα, εἶδε ἓνα νέο στὸ δρόμο. Φοροῦσε καλοκαιρινὰ σταχτιά ροῦχα καὶ καπέλο ψάθινο. Τὴν εἶδε κι' αὐτός. Ὁ ἥλιος τὸν χιτυοῦσε στὰ πλάγια, καὶ τὸν ἔκανε νὰ ἔχει ἀπὸ πάνω τὸ χέρι του γιὰ νὰ προφυλαχτεῖ.

Στὸ νοῦ τῆς φάνηκε ὁ Κώστα, τὸ παράθυρο τὸ πράσινο, ὁ κίτρινος τοῖχος...

Ἐκανε πρὸς τὰ μέσα. Ὁ νέος πέρασε. Αὐτὴ θέλησε νὰ δεῖ πάλι, ἀλλὰ κρατήθηκε. Στάθηκε λίγο. Ξαφνικὰ ὅμως, καθὼς ἔκανε νὰ φύγει, χωρὶς νὰ σκεφτεῖ, γύρισε καὶ εἶδε.

Ἄλλ' ὁ νέος δὲν ἦτανε στὸ δρόμο πιά.

Τὴν ἄλλη μέρα πάλι εἶδε αὐτὸν τὸν νέο. Αὐτὸς τώρα πέρασε χωρὶς νὰ κυττάξει. Σὰ νὰ δυσανεστήθηκε ἢ Κικίη, ἢ ἔκανε νὰ δυσανεστηθεῖ, πού ὁ νέος πέρασε χωρὶς οὔτε ματιὰ νὰ ρίξει, ἀλλὰ μὲ μιᾶς εἶπε:

— Ὅριστε!... Καλλίτερα!...

Τὸ μεσημέρι ἄκουσε τὸν πατέρα τῆς νὰ λέει:

— Γνώρισα σήμερα ἓνα νέο γείτονά μας. Κάθεσαι δῶ, κοντὰ, πέρα λίγο ἀπ' τὸ σπίτι μὲ τὴ μεγάλη κλιματαριά!...

Ὁ Γιωργαλᾶς, καθὼς ἔλεγε αὐτά, εἶδε τὸ πρόσωπο τῆς κόρης του νὰ παίρνει ἓνα ὕφος, νὰ ζαρώνει τὰ φρύδια καὶ νὰ γυρίζει λίγο τὸ πρόσωπό τῆς ἄλλοῦ, σὰ νὰ ἔλεγε:

— Ὅριστε μας, γιὰ γαμπρό!

Καὶ ὁ Γιωργαλᾶς τελείωσε ἔτσι:

— Καλὸς νέος, ἀλλ' ἰδιότροπος πολὺ! Τοῦ εἶπα νὰ ἔρθει νὰ περάσουμε καμμιὰ ὥρα μαζί, ἀλλὰ τὸ ἀπέφυγε μὲ τρόπο! Τοῦ ἀρέσει ἢ μοναξιά!...

Τὸ πρωῖ τῆς ἄλλης μέρας πάλι τὸν εἶδε. Σήκωσε αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ κεφάλι του καὶ τὴν εἶδε, ἀλλὰ γρήγορα τὸ κατέβασε σὰ νὰ τὸν βιασε κάποια ἐνθύμηση.

Ὅλη τὴν ἡμέρα μέσα στὸ νοῦ τῆς παρουσιαζότανε, χωρὶς τὴν ἄδειά τῆς, καὶ ἡ μορφή τοῦ νέου. Τὸ καπέλο του τὸ ψάθινο μὲ τὸ μπροστινὸ μέρος κατεβασμένο, ὁ λαιμοδέτης του, πού ὁ ἄνεμος τὸν κουνούσε, πάντα ἦτανε μπρὸς του. Καθὼς τῆς φαινόταν ἀπ'τὴ φορεσιά, θὰ ἦτανε πλούσιος νέος. Καὶ θαμπὰ ἔκανε τὴν ἐμφάνιση τῆς μία σκέψη.

— "Αν ήταν αὐτὸς δὲν θὰ ὑπῆρχαν ἐμπόδια!

Μιὰ μέρα τὸν ἀπαντήσανε στὸ δρόμο. Ὁ πατέρας της τὸν σύστησε. Ἐρχόταν ἀπ' τὴ λίμνη καὶ φοροῦσε ὑποδήματα ἄσπρα. Γλυκὸς νέος. Αὐτὸ τὸ σκέφτηκε, ἀλλὰ μ' αὐτὸ θυμῆθηκε τὸν Κώστα καὶ εἶπε, ὅτι μόνον αὐτὸν θάγαπᾷ!

Μιὰ βραδυνὰ ὁ νέος αὐτὸς πῆγε στὸ σπίτι τους. Τὸν εἶχε παρακαλέσει ὁ πατέρας της πολὺ. ἤξερε φλάουτο. Τὴν εἶδε πού ἐπαιζε πιάνο καὶ εἶπε, ὅτι καὶ αὐτὸς παίζει φλάουτο. Ὁ πατέρας τῆς Κικῆς τὸν παρεκάλεσε εὐθύς νὰ πάει νὰ τὸ φέρει. Καὶ αὐτὸς πῆγε καὶ τὸ πῆρε.

Ἐπαιξε μαζὶ μὲ τὴν Κικὴ.

Ἐκανε πολὺ ζέστη κεῖνο τὸ βράδυ. Τὰ παράθυρα καὶ τίς πόρτες τίς εἶχαν ἀνοιχτές.

Παίζανε μέρη ἀπὸ ὀπερέτες. Ὁ νέος πού λεγόταν Ἀριστείδης ἐπαιζε πολὺ γλυκὰ καὶ καλά. Ὄταν παύανε ἀκούγαν ἓνα τραγοῦδι νυχτερινοῦ ἐντόμου. Ἡ μορφὴ τοῦ Κώστα χάθηκε καὶ ἂν παρουσιάστηκε, παρουσιάστηκε μισοσβυσμένη σὰ ζωγραφιὰ παληὰ καὶ διαλύθηκε γρήγορα. Καὶ κεῖνο τὸ βράδυ ἦτανε σωστὴ βραδυνὰ ὄχι ἔρωτα, ἀλλ' ἠδονῆς. Φύλλο δὲν κουνιότανε καὶ ὅλα ἦτανε σὰ ναρκωμένα, λιγωμένα ἀπὸ λάγνο σφίξιμο ἐρωτικὸ, ἠδονικὸ. Ἡ Κικὴ εἶδε τὸ νέο. Αὐτὸς δὲν τὴν ἔβλεπε. Εἶδε ἔπειτα τὸν πατέρα της νὰ στεκεται καὶ νὰ ἀκούει καὶ τὴν ἐνόηλε. Τῆς φάνηκε, πού στεκόταν ἐκεῖ, σὰ νὰ σκίαζε τὴν ψυχὴ της. Κεῖνη τὴ στιγμὴ ὅμως ὁ πατέρας της κινήθηκε καὶ βγήκε στὸν ἐξώστη. Αὐτὴ κύτταξε πάλι τὸν Ἀριστείδη. Τώρα καὶ αὐτὸς τὴν εἶδε καὶ σταμάτησε.

— Ὠραῖα τὰ καταφέρνουμε, σὰ σωστοὶ ἀρτίστες! τῆς εἶπε χαμογελῶντας.

Τοῦ χαμογέλασε κι' αὐτὴ χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ καὶ στράφηκε ἀφίνοντας τὸ πιάνο.

Μιὰ μυρουδιὰ ἀνέβαινε ἀπ' τὸν κῆπο καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ ἐντόμου ἀκούστηκε δυνατὰ, καλά. Αἰσθάνθηκε ἓνα φύσημα ἀέρα στὸ λαιμὸ της ἐλαφρὸ, ἀλλὰ θερμὸ σὰν πνοή. Τὰ κλαδιὰ τῶν δέντρων σὰ νὰ σηκωνόντουσαν, ἔχωριζόνταν ἀπὸ σφίξιμο, ἀπὸ ἀγκάλιασμα, κινήθηκαν καὶ μέσα ἀπ' αὐτὰ ἔλαμψε ἓνα ἀστέρι.

Ὁ πατέρας φάνηκε νὰ περπατᾷ σιγὰ στὸν ἐξώστη.

— Τί ὦραία βραδυνὰ! εἶπε ὁ νέος.

— Ναί, ὦραία! εἶπε κι' αὐτὴ καὶ ἀνέπνευσε βαθυνὰ τὸν ἀέρα,

τὸν γεμάτο μυρουδιὰ. Ὁ πατέρας της πέρασε. Φωτίσθηκε καλὰ ἀπ' τὸ φῶς, πού ἔπεφτε ἔξω ἀπ' τὸ δωμάτιο, καὶ ὀίχνοντας μιὰ ματιὰ μέσα, χάθηκε.

— Ἐνα ἀεράκι ὦραϊο!. Ἐρχεται ζεστὸ ὅμως!

— Ναί, ναί! εἶπε αὐτὴ καὶ κύτταξε τὰ κλαδιὰ. Μέσα ἀπ' αὐτὰ εἶδε τὸ ἀστέρι νὰ λάμπει.

Ὁ πατέρας της πάλι φάνηκε, ἔπειτα δὲν ξαναφάνηκε. Τὸν ἀκουσε κάτι νὰ λείει στὸν κηπουρὸ, ἔπειτα νὰ κατεβαίνει τὴ σκάλα.

Αὐτὸ τὴν εὐχαρίστησε. Ἡ κάθε ἐμφάνιση τοῦ πατέρα της ἦταν ἓνα ἐμπόδιο σὲ κάτι, πού ἔτρεχε στὸ αἷμα της...

Τὰ φύλλα κουνιόντουσαν τώρα καλὰ καὶ ἄφιναν ἓνα θόρυβο σὰ νὰ φλυαροῦσαν ἐρωτικά. Ἡ μυρουδιὰ τῶν λουλουδιῶν γέμιζε τὸ δωμάτιο. Καὶ τὸ νυχτερινὸ ἔντομο ξακολουθοῦσε νὰ τραγουδᾷ τὸ μονότονο τραγοῦδι του σὰ νὰ διηγότανε στὰ λουλούδια τοῦ κῆπου ἱστορίες ἐρωτικές...

Δημοσθένης Δ. Βουτυρᾶς

Ἐ λ α

Ἡ αὐγὴ λαμποκοποῦσε κ' ἡ ὁμορφιὰ τὴν πολιτεία ὀλόγυρα κυκλόνει. Κατέβηκε καὶ στίς μαρμαρένιες σκάλες ὁ γέροντας ὁ παποῦς καθισμένος χαμογελοῦσε. Τὴν ψυχὴ τὴν εὐφραίναν μὲ τίς φωνὲς πού κάνουνε τὰ πρῶτα γλυκοξυπνήματα στοὺς κήπους. Καὶ περίμεναν ἐκεῖ ὁ γέροντας νὰ τοῦ φέρουνε τὸ καλότροχο τ' ἀμάξι νὰ πάη στὸ πανηγύρι. Κατέβηκε καὶ πέρασε τὸν κῆπο, μέσα στὰ πρῶτα γλυκοξυπνήματα πού φωνάζουν, ἀνοιξε τὴν πόρτα καὶ βρέθηκε στὸ δρόμο. Ἐνα ἀμάξι στεκότανε ἀτέξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Καλοκύρη. Τέσσερα πέντε παιδάκια ἀνεβοκατεβαίνανε τὴ σκάλα τοῦ ἀμαξιοῦ κ' ἦτανε τὰ γέλοια τους σὰν τὰ γλυκοξυπνήματα τοῦ κήπου. Σὲ λίγο ὅλο τὸ σπίτι μὲς' στ' ἀμάξι, τὰ παιδιὰ στὸν ἀμαξῶ τρίγυρω σὰν ἓνα δλάσπρο μπουκέτο, καὶ τὸ ποδοβολητὸ καὶ τὸ βροντοκύλισμα πού κάνουν οἱ ρόδες ταραξάνε τὴν πρωϊνὴ ἠσυχία. Ἐνα κεφάλι πρόβαλε ἀπὸ ἓνα παράθυρο. Χαιρετοῦσε. Σὲ λίγο τίποτε, ὁ δρόμος ἄδειος μὰ ἡ ψυχὴ γεμάτη. Τράβηξε, οἱ πλατεῖες ἄδειες ἀκόμα, τὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ λαμποκοποῦσε σὰν ἡ αὐγὴ, πέρασε. Νὰ, τὸ παλιὸ τὸ σπίτι πού κατοικοῦσε τῆς μα-

γεύτρας Ἀγγελῶς ἢ ὁμορφιά. Τώρα τὸ φεγγάρι καμιά φορὰ ξενυχταί ἐκεῖ, ὁ μοναχὸς ξενύχτης πὺν ἀπόμεινε. Ἡ ἴδια κοιμᾶται σὲ μιὰ πλάκα ἀποκάτου στὴ Μητρόπολη. Ποῦ εἶναι τὸ κρασάτο φόρεμα καὶ τὰ φονικά χαμόγελα; Περάσανε χρόνια τώρα. Νὰ, ἓνας πανηγυριώτης σ' ἄσπρο ἄλογο καβάλλα, ἀνέμελος περνάει, ἓνας γερολεβέντης πενηντάρης, μὲ στριφτὸ τὸ γκρίτο του μουστάκι. Περνάει ἀπέξω ἀπὸ τὴ ρημαγμένη πόρτα. Σὰ νὰ σάλευσε ἢ πόρτα, σὰ νὰ τοῦγενεψε. Εἴτανε τῆς Ἀγγελῶς μιὰ φορὰ φίλος. Τώρα, μὲ στριφτὸ τὸ γκρίτο του μουστάκι, καλοκουμπωμένος, σ' ἄσπρο ἄλογο καβάλλα πάει ἀπ' τὴν αὐγὴ στὸ πανηγύρι, μὲ τ' ἀργυρὸ του καμουτσι. Ἐνα ἄσπρο ὄρνιο ἔκραξε ἀπὸ ψηλά κι ὁ καβαλλάρης ἔνρεχε στὴ δημοσιὰ πὰ ὄζω καὶ τ' ἄσπρο ἄλογο λαμποκοποῦσε.

Τράβηξε ἀκόμα καὶ βουτοῦσε στὶς δροσιᾶς τῶν λειβαδεῶν παραστρατιωμένους, ξεσυννοϊσμένους. Περιπατοῦσε στῶν πουλιῶν τὶς βοσκές. Ἐδῶ εἴτανε ἄλλη φορὰ ἓνα περβόλι παλιὸν καιρὸ, κ' ἓνα ἐξοχικὸ παλάτι, κι αὐτοὶ πὺν τὸ κατοικοῦσαν ἓνα πουρνὸ, τὸ παράτηκαν στοῦ καιροῦ τὰ χέρια καὶ δὲν ξαναφανήκανε πὰ ἐκεῖ. Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ περάσανε οἱ νύχτες καὶ τὸ στοιχειώσανε, περάσανε κ' οἱ μέρες καὶ τ' ἀναμελήσανε. Κι αὐτὸ ρημαδί παραδομένο ἀπ' ὄλους σὲ μιὰν ἄγρια μοῖρα ἀφοῦ ἔκλαψε τὴν ἐρμιά καὶ τὴν ἐγκατάλειψη σωριάστηκε καὶ θάφτηκε ἀγάλια-ἀγάλια στὸν ὠριότοπο πὺν τὰ πουλιὰ χαμοβοσκοῦν. Πρόβιαιε ὡς τὸ φρύδι τοῦ ψηλοῦ λειβαδιοῦ πέρα, καὶ τὸν χτύπησε ἢ βοή τοῦ πανηγυριοῦ σὰ μαυρίλα, σὰν κάποιου ξενοιασιὰ, πὺν δὲ βλέπουν καὶ ξεχνᾶνε τὴ φοβέρα, τὴ μοῖρα, τὸ γραφτό. Καὶ στὴ δημοσιὰ ἀπ' ἀλάργα στρατὸς ὁ κόσμος, ἄμαξες, καβαλλάρηδες, πεζοὶ, σὲ μιὰ κορτέλλα μακροσυρτή. Στάθηκε καὶ θάμαζε. Οἱ καμπάνες ἠχολογοῦσαν κ' οἱ φωνές τῶν πουλητάδων σὰν τελάληδων φωνές. Τότε ἔκανε τὰ μάτια ὀλόγυρα πρὸς τὸν κάμπον ὄλο κ' εἶδε ἀσκέρι τοὺς χωριανούς ἀπ' τὰ ριζοβούνια τους κι ἀπ' τὰ χωριά τους κατηφοροῦσαν πρὸς τὸν τόπο πὺν βούϊζεν ἢ κοσμογοιότη. Ἀνατρίχιασε. Κάθε δρομαλάκι, κάθε μονοπάτι φειδωτὸ ἔβγαζε μὲς στὸν κάμπο ἓνα παρδαλλότατο κομπολόγι, τὸν κόσμο τῶν χωριῶν. Συνδυὸ, συντρεῖς, συντέσσερες, ἓνας-ἓνας, ἀραδαριές-ἀραδαριές πολλές. Τότε ἔνοιωσε ἓνα ἄδειο φοβερὸ ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη στὴν πολιτεία καὶ στὴν ἐρημιὰ, κ' εἶπε μὲ τὸ νοῦ του: «ὦ ἄγριο, ὦ ἄγριο ψέμα. Ἐκεῖ εἶναι κ' οἱ ταπεινοὶ, ἐκεῖ ἔναι κ' οἱ πολύξεροι καὶ

μὲς στὰ κολάδια οἱ κυβερνήτες. Δὲ μένει πειὰ κανένας πὺν νὰ ἐλπίση. Τοῦτο τὸ ἄγριο ψέμα εἶναι ἢ ζωή». Γύρισε πίσω σὰν πουλιὸ σκιαγμένο. Ἐκανε μακριὰ. Τράβηξε στὴν πολιτεία μὲσα, ἐκεῖ πὰ εἴτανε ἢ ἐρημιὰ. Βρέθηκε στὴ Μητρόπολη μπροστὰ οἱ νεκροὶ τὸν ἐκαλοῦσανε, καὶ ποτὲς, δὲν μπῆκε στὸ περιβόλι ἐκεῖνο τοῦ θανατοῦ μὲ τόση ἀποθυμιὰ. Ὅποιος θέλει νὰ σκοτωθῆ παρόμοια θάχῃ αἰσθήματα. Κυπαρίσσια θεόρατα, αἰώνια ἡσυχία, ξενοιασιὰ, κ' ἢ πέτρα ἢ ἄσπρη ἢ μαρμαρένια μὲ τοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψη καὶ τῆς νυχτὸς τὸ λογισμό ἀντιμιλάει στὸν ἥλιο τὸν πρωτόκρουχτο τοῦ περῶνοῦ. Ἐδῶ ρέει τῆς σιωπῆς τὸ σιγαλὸ ποτάμι, κ' ἔδῶ μουρμουρίζει τῆς σιωνιότητος ἢ βρύση. Τοῦτος ὁ σκοπὸς τοῦ ἄρσεε. Ζήτησε κ' ἦρε τῆς μαγεύτρας τῆς Ἀγγελῶς τὸ μέρος. Ἐσκυψε. Κι ἄκουσε τὶς νυχτωδιές τὶς παλιές, πὺν μὲ τὰ βιολιὰ βροντήσανε τὶς παθητικὲς νυχτιές ἀπέξω ἀπ' τὸ σπίτι τῆς στοὺς δρόμους οἱ ξενύχτες, οἱ ξεφαντωτές. Γιὰ τὸ λαιμὸ τῆς, γιὰ τὰ χέρια τῆς, γιὰ τ' ἀνιστόρητο τὸ φονικὸ χαμόγελό τῆς. Κ' ἔσκυβε ἀκόμα μιὰ φορὰ γιὰ νὰ προσκυνήση, νὰ φιλήση, ὅταν ἓνα χέρι λυγερὸ τὸν τράβηξε ἀπ' τὸ ροῦχο. Ἐγυρε τὸ κεφάλι κ' εἶδε τ' ἄσπρο καὶ λυγερὸ σχῆμα τῆς κόρης π' ἀγαποῦσε. Κι αὐτὸς ντράπηκε πολὺ. Εἴτανε τῆς Εἰρήνης τὸ χαμόγελο. Τὴν κοίταζε μὲ θαυμασμὸ, κ' ἐκείνη χαμογέλασε.

— Δὲν ἦρθα γιὰ τοὺς τάφους... ἀπ' τὴ ντροπὴ τοῦ ἤθελε ν' ἀπολογηθῆ. Τὸ πλάσμα ἐκεῖνο κοκκίνισε σὰν ἥλιος κι αὐτὸς ζαλίστηκε. Ὑστερα τοῦ ἄπλωνε μὲ τὸ χέρι τῆς μιὰ χρυσὴ κιθάρα.

— Ἐλα, μᾶς περιμένουνε. Ποιὸς θὰ μᾶς τραγουδήσῃ; Πᾶμε λοιπὸν στὸ πανηγύρι...

Κι ἀπέξω ἔχειροκροτοῦσαν κι ἀεροσάλευαν τὶς παρδαλὲς ἐσάρπες.

Ἀλεξᾶς

Τὸ τραγοῦδι τοῦ τζιτζικα

— Ἀκράτο πανηγύρι, ὦ πύρη, ὦ φῶς, ὦ ἥλιε,
 ὦ δόξα τ' οὐρανοῦ,
 φλόγα ψηλὰ ποῦ ἀστράφτεις, κ' ἀνάφτεις κάθε σπέρμα
 καὶ πέρνεις μου τὸ νοῦ!

Βαθειὰ μέσα στὰ σπλάχνα τὴν ἄχνα ἔχω ρουφήξει,
 ποῦ σπίνθες διασκορπᾶ
 τὸ ἀργὸ τὸ μεσημέρι στὸ ἀγέρι, καὶ βαραίνει
 σὰ νάρκη καὶ χτυπᾶ.

Στὰ βλέφαρά μου θάμπη σὰ λάμπει, δὲ μοῦ φέρνει
 ὁ κύκλος ὁ χρυσός.
 Λατρεύοντάς σε, ὦ μέρα, στοῦ αἰθέρα τὲς ἀχτίδες
 κρεμιέμαι σὰν κισσός.

Μέσ' τῆς νυχτὸς τὴ δρόσο, ὦ! πόσο λαχταροῦσα
 τὴν ὥρα ποῦ θὰ βγῆς,
 ἔταν μέσ' τ' ἀστρα πέρα ἢ μέρα πάει νὰ σκάσῃ
 στὰ ρόδα τῆς αὐγῆς!

Χαίρέ μου, ἢ πρώτη ἀχτίδα. Ὡς σ' εἶδα ἀνατριχιάζω
 σ' ἄλλους καῦμοὺς κουφός,
 βοερά σὰν τὸ χαλάζι ξεσπάζει ἐντός μου ἢ μπόρα
 γιὰ σένα ἀγάπη, ὦ φῶς!

* Ἀτέλειωτη ἢ χαρὰ μου, σὰ γάμου χαροκόπι
 ποῦ ἀσιόπαστο βροντᾶ,
 ἀτέλειωτη ὡς τὸ κύμα, τὸ νῆμα ἔταν τῶν ἤχων
 στὴν ἀμμουσιὰ κεντᾶ.

Κ' ἔλα τὸ μέγα θάμα! Τὸ κάμα νὰ θρονιασῆς
 στοῦ ἀγέρα τὴν κορφή.
 Ψηλὰ σὰ συντριβάνι θὰ βγάνη κ' ἢ φωνή μου
 τῶν ὕμνων τὴ στροφή.

Κρυμμένος μέσ' τὰ πεῦκα, σὲ λεῦκα σκαλωμένος
 ἢ σὲ γρηὰν ἐλῆᾶ
 θωρῶ τὴ λαμπηδόνα μὲ ἀγῶνα ἀργὸν νὰ σφίγγῃ
 τὰ πάντα σὲ θηλειά.

Στοὺς ἴσκιους τὸ τρυγόνι διπλώνει ἀλαφιασμένο
 τὰ τρυφερὰ φτερά
 καὶ κλαίει μέσ' τὴ λαύρα τὴν αὔρα ποῦ στῆς κάψας
 τὰ νύχια σπαρταρᾶ.

Μὰ ἐμὲ στὰ μάτια θάμπη, σὰ λάμπει δὲ μοῦ φέρνει,
 ὁ κύκλος ὁ χρυσός
 κ' ὡς σὲ λατρεύω, ὦ μέρα, στοῦ αἰθέρα τὲς ἀχτίδες
 κρεμιέμαι σὰν κισσός.

Πιὲς φλόγα στάλα στάλα. Τὴ σκάλα, ἐμπρός, τῆς μέθης
 ἀνέβα μου, ψυχῆ,
 καὶ μέσα στὴ χαρὰ σου ξεχάσου, κ' ὡς τὴ νύχτα
 τραγοῦδα μοναχῆ.

Καὶ λée τὸ πανηγύρι, τὴν πύρη, ὦ φῶς, τὸν ἥλιο,
 τὴ δόξα τ' οὐρανοῦ,
 τὴ φλόγα ἐκεῖ ποῦ ἀστράφτει κ' ἀνάφτει κάθε σπέρμα
 καὶ παίρνει μου τὸ νοῦ.

B. Ἐλεγῶς

Ἐπήγα

Δὲν ἐδεσμεύθηκα. Τελείως ἀφέθηκα κ' ἐπήγα.
 Στὲς ἀπολαύσεις, ποὺ μισὸ πραγματικές,
 μισὸ γυρνάμενες μὲς στὸ μυαλό μου ἦταν,
 ἐπήγα μὲς στὴν φωτισμένη νύχτα.
 Κ' ἦπια ἀπὸ δενατὰ κρασιά, καθὼς
 ποὺ πίνουν οἱ ἄνδρικοὶ τῆς ἡδονῆς.

Ἡ πόλις

Εἶπες· «Θὰ πάγω σ' ἄλλη γῆ, θὰ πάγω σ' ἄλλη θάλασσα.
 Μιὰ πόλις ἄλλη θὰ βρεθεῖ καλλίτερη ἀπ' αὐτή.
 Κάθε προσπάθειά μου μιὰ καταδίκη εἶναι γραφτή·
 κ' εἶν' ἡ καρδιά μου—σὰν νεκρὸς—θαμένη
 Ὅ νοῦς μου ὡς πότε μὲς στὸν μαρκασμὸν αὐτὸν θὰ μένει.
 Ὅπου τὸ μάτι μου γυρίσω, ἔπου κι ἂν δῶ
 ἐρείπια μαῦρα τῆς ζωῆς μου βλέπω ἐδῶ,
 ποὺ τόσα χρόνια πέρασα καὶ ρήμαξα καὶ χάλασα».

Καινούριους τόπους δὲν θὰ βρεῖς, δὲν θὰ βρεῖς ἄλλες θάλασσες.
 Ἡ πόλις θὰ σὲ ἀκολουθεῖ. Στους δρόμους θὰ γυρνᾷς
 τοὺς ἴδιους. Καὶ στὲς γειτονιὲς τὲς ἴδιες θὰ γερνᾷς·
 καὶ μὲς στὰ ἴδια σπίτια κὺτὰ θ' ἀσπρίζεις.
 Πάντα στὴν πόλι αὐτὴ θὰ φθάνεις. Γιὰ τὰ ἄλλου—μὴ ἐλπίζεις—
 δὲν ἔχει πλοῖο γιὰ σέ, δὲν ἔχει ὁδὸ.
 Ἔτσι ποὺ τὴν ζωὴ σου ρήμαξες ἐδῶ
 στὴν κώχη τούτη τὴν μικρή, σ' ἔλην τὴν γῆ τὴν χάλασες.

Κ. Π. Καβάφης

Σονέτο

(Στὴν Κλάρα, τὴ γυναίκα τοῦ ἀδερφοῦ μου)

Πανέρμη ἢ καμαρούλα σου κι ὁ γρύλος
 κάθε νυχτιὰ πικρὸ τραγοῦδι χύνει,
 ποὺ ἀργοξυπνᾷ θλιφτὸς τῆς ζωῆς σου ὁ θρύλος
 κι ἀνεῖ τὴν ἄσωστη τοῦ πόνου κρήνη.
 Χαρᾶς εἴσουν πηγὴ κ' ἐλπίδων στύλος
 ποὺ ἀμέριμνα οἱ ψυχές μας εἶχαν κλίνει·
 μὰ ξάφνου—ἀλί μας—μαύρου φθόνου σκύλος
 φωνὴ στριγγιὰ στὸ μεσονύχτι ἀφίνει.
 Κ' ἤρθες γλυκόνειρο μὲς στοῦ πολέμου
 τὸν πικρόπνοο λίγη χαρὰ νὰ χύσεις,
 κ' ἔσβυσες μὲ τὸ ξύπνι μου, ἄγγελέ μου,
 σὰν ὠχρὸς ἥλιος μιᾶς θλιμμένης δύσης
 σκλάβο τὸ νοῦ μας σέρνοντας στὰ βύθη
 μὲ τ' ὠραῖο τῆς ζωῆς σου παραμῦθι.

Δ. Π. Πελεκίδης

Ψιλή μαρτιάτικη βροχούλα...

Ψιλή μαρτιάτικη βροχούλα
 Ἄργη κι' ἀθόρυβη σταλάζει
 Κ' ἡ ἔρμη τοῦ βουνοῦ ἢ ραχούλα,
 Κι' αὐτὴ λίγα λουλούδια βγάζει.

Ψιλή κι' ἀθόρυβη βροχούλα
 Τὸ δάκρυ τὸ κρυτὸ σταλάζει
 Κ' ἡ ἔρμη, ἢ γέρικη καρδούλα,
 Κι' αὐτὴ στερνὲς ἀγάπες βγάζει.

Ζέφυρος Βραδυνός

Ἀθανασία

Κάποιας δύναμης πλάστρας ὑπερούσιο πλάσμα
 σὺ ποὺ κάτι τῆς δύναμης πλειότερο πλήρες,
 τὴν ἄγια πνοή της, τὸ χῶμα, τὴ φλόγα,
 κ' ἔγινες πλάστης καὶ σὺ σὰν ἐκείνη,
 κάτι νὰ κόψῃ σου ἀργεῖ τὸ γερὸ μου κοπίδι.
 Κι' εὖτε τῆς σάρκας ἢ λάδα ποὺ ἀνάλωσε τώρα
 τίς γερεὺς κεντημένες κλωστὲς τοῦ κορμιοῦ σου
 ποὺ τίς εἶχαν οἱ ἔρωτες στῆς ζωῆς τίς ἀνέμες τυλίξει
 οὔτε αὐτὴ μὲ βοηθάει νὰ κόψω
 κείνο ποὺ κάπου φωλιάζει-στῶν παιθῶν τὸ πημένο σου γαίμα-
 κείνο ποὺ σ' ἔκανε λάτρη κι' ἀρνητὴ κι' ἀποστάτη,
 κι' ἔλα σ' ἔκανε καὶ τὸ πᾶν μὰ καὶ τίποτα,
 καὶ σὲ πῆγε καὶ μίανες σὰν τὸ ἐγὼ μου καὶ σὺ
 κάθε τίμιο κι' ἄγνό, τοῦ ἑαυτοῦ σου τὰ ἔσω,
 καὶ τὴν κλίνη τὴν πάλλευκη
 ποὺ τὴ μάνα σου βρήκες σ' ἓνα βέβηλον δράμα,
 Σατανᾶ καὶ Ἀρχάγγελε, Προμηθεά καὶ ἀητὲ καταλύτη
 σὰ σὲ λάκκο βουβὸ κάθε τί σου γρεμίστηκε τώρα,
 κ' εἰρωνικὰ τὸ σοφὸ σου ψοφῆμι
 ἀπὸ πάνου τηρᾶ. Σ' ἀγαπῶ πεθαμένε.
 Σὺ ἀξίζεις. Δὲν ἀξίζει ὅ,τι ζῆ πάρεξ ἔταν
 στὸ στριφτὸ τῆς ζωῆς ποταμὸ, ποὺ χυμοῦν οἱ ζωῆς
 στῶν θριάμβων τίς δάρνες στῶν παιθῶν τὰ μεθύσια
 ξαγρυπνάει στὸν ὄχτο σκεφτικὸ, μὲ τ' ἀχείλια
 κολλητὰ σὲ παράξενο γέλιο, ψοφῆμι.

Κ. Φριλλίγγος

Χωριατοπούλα

Τί νὰ μὲ κίνη τὸ νερὸ τὸ κρῦο, τὸ πηγαδίσο,
 στὴ συντεφένια χούφτα σου κι' ἀπ' τὰ σταμνιά τ' ἀκράτα!
 Σὰ θὲς ν' ἀνερραγώσης με, νὰ—ἀπὸ τὸ φράχτη πίσω,
 δὸς μου νὰ πιῶ, ψυχόπονη, τὰ κρούσι:ἀλλά σου νιάτα.

Σὰν τ' ἀνοιχτὸ ὄλοστρόγγυλοι βαΐζουν σου οἱ κόρφοι ἀφιόνι
 καὶ βαλτινὸ ἠλιογιάλισμα λαμπρίζει σου στὰ μάτια·
 κι' ἡ ἀπλὴ ψυχὴ σου, ἀπάνεμη νόγῶ νὰ μὲ φλομώνῃ
 σὰν τὴν πνιχτὴ κουφόβραση στοῦ κάμπου σου τὰ πλάτια.

Στὸ σάλεμά σου τοῦ κορμιοῦ, ἡ ὥραία δαμάλα σειέται,
 ποὺ, ἀνίδεη γιὰ τὴ λάδρα της, τὴ σίχλια ὀσμίζεται αὔρα.
 Καὶ λέω κι' ἀπ' τὰ μισάνοιγα τὰ χεῖλια σου πετιέται
 πυρὴ ἢ κραυγὴ τῆς ἡδονῆς σάμπω: βουλκάνου ἀνάδρα.

Μεστὸς ὁ πέθος μου ἐγείρει σὰν τοῦ Μαγιοῦ τ' ἀστάχου.
 Ἔλα: οὔτ' ἀχτίνα δίκοπη τῆς μέθης μας τὸ κῦμα
 δὲ θὰ σπαθίσῃ. Κι' ὁ Χριστὸς βαρύνουσι θὰ λάχῃ
 γιὰ τὴ μελένια σου ἀνομιὰ καὶ γιὰ τ' ἀθῶό σου κριμα.

Τσιγγάνα

Κροῦε τὴ χερσιὰ στὸ ντέφι σου καὶ στὸ λαιμὸ τὰ σείστρα
 καὶ πιὸ πολὺ τὰ φρένα μας μὲ τὰ πυρὰ σου γέλια,
 τσιγγάνα ἐσὺ χελόκορμη: μεσ' στ' ἄμοιαστα κουρέλια,
 πλιὸ ἀπὸ σεράϊ ἢ τέντα σου κόσμο τραβάει μυυλίστρα.

Βλέπουν μεσόκοποι καὶ νιοὶ τὴ μοῖρα τὴν τσακίστρα
 μέσ' στὴ ρουφήχτρα λάδρα σου καὶ στὰ κρουστά σου σκέλια
 Μὰ ἐγὼ—νὰ, τέκω ἀνάμελος: στῆς σάρκας τὰ τσιγγέλια
 μηδὲ κρεμάω τὴ νειότη μου μηδὲ τοῦ νοῦ τὰ κλειστρα.

Ἄναερα ὑψώθηκες στὸ φῶς μὲ σείσμα καὶ μὲ διῶμα,
 καὶ στοῦ φρουδιοῦ τ' ἀκρόσυρμα κυττάω νὰ τρεμουλιάζῃ
 τὸ πείσμα τῆς ἀποκοτιάς καὶ τοῦ θυμοῦ τὸ νάζι.

Σὰ δαχτυλίδι σοῦ ἔσφιξε τ' ἄδρὸ ἢ ματιὰ μου σῶμα
 καὶ λέω σου: Κέρνα τὴ στιγμὴ ποὺ ἔλη τὴ ζήση κλείνει
 σὰν ἀστραπὴ ποὺ μέσα της τὸν κόσμον ἀκέριο στήνει.

Κώστας Κόντες

Ἀγάπη

Ἐσὺ ἢ καλή, μὴν παραπονεθῆς :
ἢ τέχνη εἶναι σκληρή, χάρδια δὲν ξέρει,
τὰ ξέρει μόνο τὸ ἀπκλό σου χέρι
τὰ χάρδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τῆς ψυχῆς.

Τὰ λόγια, καὶ στὸ στίχο νάν τὰ πῆς,
καπνὸς καὶ θὲ νὰ πᾶνε μὲ τᾶγέρι
κι εἶναι ἢ μεγάλη ἀγάπη ὡς μεσημέρι
καλοκαιριοῦ στὸν ἴσκιό τῆς σιωπῆς.

Ἐσὺ ἢ καλή, μὴν παραπονεθῆς...
Ἔχεις τὴν ὁμορφιὰ ἀγιασματόνερι
γιὰ τὴ βασκάνια κάθε ξαστοχῆς
κι ἔχεις τὸν ἔρωτα ἄσδυστο ἀγιοκέρι
ποῦ λυώνει εὐλαθικὸ ἀπ' ὄλα τὰ μέρη
σὲ σιωπηλὴν ἔκσταση προσευχῆς.

Γ. Στογιάννης

Ἰδαλγὸς

Πάντα κλωθογυρίζει μέσ' τὰ φρένα
καὶ στ' ὄνειρο συχνὰ μὲ βασανίζει
κ' ἔρχεται καὶ γυρνάει σὰν ρεφρένα,
τὴν ἀλησμόνητη ὥρα νὰ θυμίζῃ.

Ἐφυγε σὲ ταξείδια ὄνειρεμένα
κι ἂν ἢ γολέττα μου καιρὸ ἀρμενίζῃ,
σὲ λιμάνι δὲν ἤυρέ την κανένα,
ὅσο κι ἂν τὰ πελάη τοῦ Ἰπνου σχίζῃ.

Κι ἂν στὸ καπέλλο χθὲς φτερὸ ἔλυγοῦσε
κι αὐτὴ μαντίλλια στὰ μαλλιά ἐφοροῦσε :
Ἰππότης Ἰδαλγὸς καὶ Ἀνδαλουσία.

Περνοῦσε στὸ πλευρὸ μου δπως καὶ πρῶτα,
σὰ νᾶφευγε πρὸς τὴν Ἀχερουσία,
μὲ τὰ μάτια στηλὰ πρὸς ἄλλα φῶτα !

Ρῶμος Φιλύρας

Ἵμορφος κόσμος !

(Ὁ κ. Δ. Π. Ταγκόπουλος εἶχε τὴν κλωσὴν νὰ δώσῃ στὰ «Φύλλα» μιά σκηνὴ χαρακτηριστικὴ ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο κοινωνικὸ δράμα τοῦ «Ἵμορφος κόσμος !». Στὸ δράμα τοῦ αὐτοῦ, ὁ κ. Τ. ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς καὶ χτυπάει τὴν ἀστική, τὴν καθιερωμένη, νὰ ποῦμε, ἀντίληψη καὶ ἐξήγησή του. Ὁ Ρύπας σκοτώνει τὴ γυναίκα του γιὰ λόγους τιμῆς. Δικάζεται κι ἀθωώνεται πανηγυρικά. Μὰ ὁ Ρύπας ἔχει καὶ κόρη. Καὶ ἡ κόρη του, ἡ Μυριέλλα, ποῦ βλέπει μὲ δικὰ τῆς μάτια κ' ἐξηγεῖ μὲ τὴ δική της συνείδηση τὰ διάφορα κοινωνικὰ ζητήματα, ἔρχεται ὕστερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνια νὰ ξαναδικάσῃ τὸν πατέρα της καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ λόγο γιὰ τὸ στυγερὸ ἔγκλημα.

Ἡ σκηνὴ ποῦ δημοσιεύουμε εἶναι ἀπὸ τὴν τρίτη πράξη καὶ μ' αὐτὴν τελειώνει τὸ δράμα. Ἡ Μυριέλλα, ποῦ ἔχει χωρίσει τὸν ἄντρα της, γιὰ τὴν δὲ συμφωνοῦσαν οἱ χαρακτῆρες τους, καὶ ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει οὔτε σιμὰ στὸν πατέρα της, γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, κάθεται μόνη της, βλέποντας μόνο τὴς φίλες της, τὴν Τζούλια καὶ τὴ Φρόσω, καὶ τὸν κ. Φιλίδη ποῦ τὸ αἰσθημὰ του γι' αὐτὴν δὲν ξεχωρίζεται καλὰ καλὰ ἀν εἶναι ἔρωτας ἢ φιλία.

Τὸ δράμα τοῦ κ. Ταγκοπούλου θὰ παρασταθεῖ φέτος στὸ «Θέατρο Κυβέλης» καὶ θὰ κάμει δυνατὴ ἐντύπωση γιὰ τὴν ὑπόθεσή του εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴ σύγχρονη Ἀθηναϊκὴ ζωὴ)

Εἶναι δειλινὸ. Ἡ Μυριέλλα ἔχει βγεῖ ἔξω καὶ στὸ σπῆτι της τὴν περιμένουν ἡ Φρόσω καὶ ἡ Τζούλια. Ἀκούγεται κουδούνισμα στὴν πόρτα.

Τζούλια. Μπὰ ! Κάποιος ἔρχεται !..

Φρόσω. Ἡ Μυριέλλα τόσο γλήγορα ;

Τζούλια. Γιὰ νὰ δῶ !.. (Τρέχει πρὸς τὴν βεράντα. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη μπαίνει ὁ Ρύπας)

Ρύπας (μ' αὐστηρὸ τόνο) Γειά σας !.. Ἡ φιλενάδα σας δὲν εἶναι δῶ

Φρόσω. Δὲν ἔχει πολλὴν ὥρα ποῦ βγήκε..

Τζούλια. Μὲ τὸν κ. Φιλίδη..

Ρύπας. Χμ !

Φρόσω. Μὰ θὰ γυρίσει γλήγορα..

Ρύπας (χλευαστικά). Μὲ τὸν κ. Φιλίδη ;

Φρόσω (ψυχρά). Μπορεῖ !.. Θὰ τὴν περιμένετε ;

Ρύπας. Χμ !.. Βλέπουμε ! Ὡς τοσο, ἔχω παράπονα μαζί σου, κα Φρόσω... Δέ σου τὸ κρύβω... Μεγάλα παράπονα..

Φρόσω. Παράπονα μαζί μου ;

Ρύπας. Πάντα περιμένα ἀπὸ σένα πὼς μὲ εἶς συμβουλές σου θὰν τῆς ἔδειχνες τὸν κακὸ δρόμο ποῦ πῆρε καὶ θὰν τῆς ἔβαζες λίγο μυαλό..

Φρόσω. Ἔχει τόσο μυαλό ἡ Μυριέλλα..

Ρύπας. Χμ ! Μυαλό τρικουβερτο..

Φρόσω. Ὅσο γιὰ κακὸ δρόμο.. Δέ βλέπω νὰ πῆρε κανένα δρόμο κακό..

Ρύπας. Φοβάμαι πὼς δὲν ὑπάρχει καὶ χειρότερος..

Τζούλια. Μά γιατί μιλάτε τόσο σκληρά για την κτημένη τη Μυριέλλα;

Ρύπας. Γιατί κι αυτή, παιδί μου, σκληρά φέρθηκε... πολύ σκληρά... κι απέναντί μου κι απέναντί...

Φρόσω. Μά αυτή βρίσκει το φέρσιμό της φουζικό... Έτσι, λέει, έπρεπε να φερθεί...

Ρύπας. Έτσι λές και σύ;

Φρόσω (κομπιασμένα). Μά εγώ...

Ρύπας. Άς είναι! Καλό κακό το φέρσιμό της, θά διορθωθεί... όσο είναι άκόμα καιρός, θά διορθωθεί...

Τζούλια. Φοβάμαι πώς...

Φρόσω. Κ' εγώ φοβάμαι...

Ρύπας. Μή σάς νοιάζει... Υπάρχει κάποιος τρόπος... (Για λίγο σωμαίνου. Ο Ρύπας κοιτάει τις εικόνες πούναι στον τοίχο. Φτάνοντας κάτω από την εικόνα του ώριμου άντρα, πύναι κρεμασμένη πλάι στην εικόνα της μητέρας της Μυριέλλας, κάνει κίνημα απότομο). Μπά!... Κι αυτός εδώ; Και πλάι στην εικόνα της μάνας της; Μά αυτό είναι πολύ!... πολύ!...

Φρόσω. Ποιά εικόνα! (κοιτάζοντας) Ά, ή εικόνα του κ. Τραύλη;

Ρύπας. Άυτονού του παλιανθρώπου...

Τζούλια. Μά αυτός είναι φίλος της και πολύ καθως πρέπει κύριος... Τονέ γνώρισα κ' εγώ... Προχτές μάλιστα...

Φρόσω (σιγά). Σόπα, Τζούλια!...

Τζούλια. Δεν ξέρετε πόσο ευγενικός είναι... Και τή λατρεύει τη Μυριέλλα... Σάν παιδί του τή λατρεύει... Ω, πρέπει να τον αγαπάτε και σεις αυτόν τον κύριο...

Ρύπας (άγανακτισμένος). Γι' αυτό λοιπόν έφυγε από το σπίτι μου;.. Για να δέχεται αυτόν τον άχρηστο;... Κ' εγώ έλεγα πώς έφυγε για να δέχεται μόνο τον κ. Φιλίδη!... Ά, τώρα θά διορθωθούν όλα... (Όρμαιο να ξεσπίσει με το μπαστούνι του την εικόνα).

Φρόσω (κρατώντας τον). Όχι, κ. Ρύπα!... Δέ σάς άφίνω!... Άμα γυρίσει ή ίδια, κάνετε ό,τι θέλετε...

Τζούλια (πού έχει πάει ως τή βεράντα). Σηχάστε!... Έρχεται!...

Ρύπας. Ά, έρχεται;... Με το καλό να μās όρίσει...

Φρόσω. Όχι σιηνές, κ. Ρύπα!... Να ζήσετε...

Ρύπας. Σιηνές;... Καί ποιός έχει όρεξη;...

Μυριέλλα (μπαίνοντας). Αϊ;... άργησα;.. (βλέπει τον κ. Ρύπα). Ω, χάρηκα πολύ, πατέρα, πού...

Ρύπας (αυστηρά). Εγώ δέ χάρηκα καθόλου πού ήρθα!... Είταν όμως, βλέπεις, ανάγκη να γίνει αυτή ή βίζιτα...

Μυριέλλα. Άνάγκη; Μά δέ βλέπω καμιάν ανάγκη εγώ, πατέρα...

Φρόσω (σιγαλά). Μυριέλλα μου, μήν τον έρεθίζεις...

Τζούλια (τό ίδιο). Άφισέ τονε, θά ξεθυμάνει...

Ρύπας. Αϊ;... Δέ βλέπεις καμιάν ανάγκη;... Φυσικά... Πού να τή δεεις τήν ανάγκη εσύ... Έσύ μόνο τά καριότσια σου βλέπεις...

Μυριέλλα (ήσυχα). Βλέπω και κάτι άλλο άκόμα, πατέρα... Βλέπω πώς ήρθατε άπόψε εδώ με σκοπό να...

Ρύπας. Ναί!... ναί!... Ήρθα με σκοπό να κανονίσουμε κάτι μικροζητήματα...

Φρόσω. Κύριε Ρύπα, έμεις να φύγουμε...

Τζούλια. Είμαστε περιττές έμεις...

Ρύπας. Όχι! Να μέινετε!... Κάτι γνωστικό θάχετε να πήτε και σεις, κι αν είστε φιλενάδες της... Λυπούμαι μάλιστα πού δέν είν' εδώ και ό κ. Φιλίδης... Έκείνος ό διαμαντένιος χαρακτήρας, ντέ!...

Μυριέλλα. Μή λυπάστε άδικα, πατέρα, γιατί σέ λίγο θάρθει... Κάτω στην πόρτα μ' άφισε...

Ρύπας (χλευαστικά). Μπά! θάρθει κι αυτός;... Μεγάλη ευτυχία!... Μήπως θάρθει κι ό κ. Τραύλης;

Φρόσω (τρομαγμένη). Κύριε Ρύπα!...

Μυριέλλα. Μπορεί νάρθει κι αυτός... Δεν ξέρω...

Ρύπας. Ή άδιαντροπιά σου, κόρη μου, έχει περάσει κάθε όριο... Σάν παλιογοναίκα φέρνεσαι και μιλάς... Ή διδασκαλία του κ. Τραύλη κ' ή φίλια του κ. Φιλίδη, να, πού σέ φέρανε...

Φρόσω. Κύριε Ρύπα...

Τζούλια. Για όνομα του θεού!...

Μυριέλλα (γλυκά και ήσυχα). Άφίστε τον!... Πατέρας είναι... Έχει δικαιώματα, βλέπετε... Για δικαιώματα τά πατρικά...

(Ή Τζούλια κ' ή Φρόσω τρoβάνε σιγά σιγά πρoς τή βεράντα. Σέ λίγο χάνονται).

Ρύπας. Και τά σέβεται πολύ αυτά τά δικαιώματα εσύ, όπως σεβάστηκες και τά συζυγικά δικαιώματα...

Μυριέλλα. Τά συζυγικά δικαιώματα;... Μά κείνα δέν άξίζανε να τά σεβαστώ...

Ρύπας. Γι' αυτό έφυγες κι από το σπίτι του άντρός σου...

Μυριέλλα. Δεν έφυγα... Μ' έδιωξε...

Ρύπας. Σ' έδιωξε; Μά είσαι κοντά σ' άλλα, και ψεύτρα;

Μυριέλλα. Ναί, μ' έδιωξε μιά και τόλμησε να σās βρίσκει μπροστά μου...

Ρύπας. Να βρίσκει έμένα; Μιά και πάρει κανείς τον κατήφορο στην ψευτιά, δέ σταματάει πιά... Ξέρε το!

Μυριέλλα. Ναί, σās έβρισε... Μου θυμήσε το δυστύχημα της μητέρας μου...

Ρύπας. Τήν άτιμία της, πές!...

Μυριέλλα. Μου θυμήσε το δυστύχημα της μητέρας μου... Και τί άλλο είναι αυτό παρὰ βρисиά εναντίο σου;

Ρύπας. Βρисиά; Όχι! Είπε μιάν αλήθεια ό Κωστής... όπως τήν ίδια τήν αλήθεια τήν είπε, έδώ κ' είκοσι χρόνια κι όλας κερη ή κοινωνία μας... Έπαινός μου είτανε αυτό... τιμή μου... δόξα μου...

Μυριέλλα. Είτανε βρисиά και βρисиά δεινή, μάλιστα...

Ρύπας. Βρисиά είναι αυτό πού μου κάνεις εσύ, νάχεις στο σπίτι σου τήν εικόνα αυτού του άτιμου ανθρώπου (δείχνει τήν εικόνα του Τραύλη), πού μās κατάστρεψε, πού μās βύθισε στην άτιμία...

Μυριέλλα. Ο άνθρωπος αυτός δέν είναι άτιμος... Ο άνθρωπος αυτός μου είναι σεβαστός γιατί αγάπησε τή μητέρα μου... Δέ μου τή σκότωσε τή μητέρα μου αυτός για να τονέ μισώ...

Ρύπας. Ωστε με μισεις έμένα;... Πές το λοιπόν! Πές το να ήουχάσουμε...

Μυριέλλα. Έσās... Μά έσεις είσατε πατέρας μου.

Ρύπας (άναμμένα). Κι αν τή σκότωσα... να... μάθετο λοιπόν! Κι αν τή σκότωσα... για τήν τιμή τή δική σου τή σκότωσα...

Μυριέλλα. Τή σκοτώσατε για να μη χάσετε τήν προίκα της... για να μη χάσετε τήν κληρονομιά του παπού... Έπρεπε να σκοτώσετε...

Ρύπας. Τὸ μολοᾷ; λοιπὸν καὶ σὺ πῶς ἔπρεπε;...

Μυριέλλα. Ναι, ἔπρεπε νὰ σκοτώσετε καὶ σκοτώσατε ὅταν ἦ μητέρα μου, πού δὲν εἶταν ἀτιμη γυναίκα, σὰς δήλωσε ρητὰ πῶς πρέπει νὰ φύγετε ἐσεῖς γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ζήσει μετ' ἐμὲν πού ἀγαποῦσε... Καὶ τότε ἐσεῖς...

Ρύπας. Καὶ τότε ἐγώ;

Μυριέλλα. Μὰ δὲν τὴ σκοτώσατε ἐσεῖς... Τὴ σκότωσε ὁ ἴδιος ὁ πατέρας της... Γιατὶ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας της, ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἐγκλημα τὸ στυγερό, ἦρθε καὶ σὰς ἀγκάλιασε καὶ σὰς φίλησε καὶ σὰς ὑποστήριξε κατὸ πῖσιν τὴν δίκην σας, γιατί εἶπε, τοῦ σώσατε τὴν τιμὴν του...

Ρύπας (περήφανα). Εἶτα τιμῖος ἄνθρωπος ὁ πεθερός μου... Δὲν ἔμοιαζε...

Μυριέλλα. "Ὀχι!... Πατέρας πού ἀγκαλιάζει τὸ δολοφόνου τοῦ παιδιοῦ του... πατέρας πού..."

Ρύπας (ἀγαναχτισμένος). Μὲ πνίγεις, Δαλιδά... Μὲ πνίγεις.

Μυριέλλα. Δὲ σὰς πνίγω ἐγώ... Τὸ αἷμα τῆς σκοτωμένης χύνεται ποτάμι πάνω σας καὶ σὰς πνίγει... Καὶ τὸ αἷμα αὐτὸ δὲν τόχουσα ἐγώ γιὰ νὰ καθαρίσετε ἐμένα... (Πνίγεται σ' ἀναφυλητὸ Σὲ λίγο συχάζει σηκώνει τὸ κεφάλι της, τὸν κοιτάζει κατὰματα καὶ τοῦ λέει ἀξιοπρέπεια καὶ ἤρεμα): "Ὅ, τι εἶχαμε νὰ ποῦμε, τὸ εἶπαμε, θαρρῶ, πατέρα..."

Ρύπας. Πατέρας δὲν εἶμ' ἐγώ... Μὴ μὲ λὲς πατέρα σου!... Πατέρας σου εἶναι αὐτὸς ὁ ἀτιμῖος, αὐτὸς ὁ ἀναντρος, πού δὲν ἔχει τὸ κουράγιο νὰρθεῖ σὰν ἄντρος νὰ μ' ἐκδικηθεῖ, ἂν ἔχει μῖσος ἐναντίου μου, μὰ μεταχειρίζεται γιὰ ὄρανο τοῦ τὸ κερτῖσι μου... μὰ βάζει τὸ κορτῖσι μου νὰ μὲ δολοφονήσει...

Μυριέλλα. Δὲ σὰς δολοφονῶ, πατέρα... Σὰς ἐξηγῶ τὰ πράματα ὅπως εἶναι... Κι ὁ κ. Τραύλης εἶναι τόσο εὐγενικός, τόσο τίμιος ἄνθρωπος, ὥστε ποτὲ δὲν ξεστομίσει λόγο ἐναντίου σας, ποτὲ δὲ μὴ μίλησε γιὰ σὰς...

Ρύπας. Μπᾶ! τὸν καημένο!... Σιγὰ σιγὰ θά μὴν φορτώσεις τὸν ἀξιόλογο αὐτὸν κύριο καὶ γιὰ φίλο μου...

Μυριέλλα. Δὲν εἶπα αὐτὸ, πατέρα...

Ρύπας. Δὲν εἶπες αὐτὸ;... Εἶπες ὅμως κ' ἔκαμες καὶ κάνεις τόσα πράματα, πού ἂν σοῦ τῖναζα καὶ σένα ἐδῶ τὰ μυαλά στὸν ἄερα...

Μυριέλλα (χαμογελώντας). Θὰ βρισκότουσαν πάλι δώδεκα τίμιοι ἔνορκοι νὰ σὰς ἀθώωσουνε...

Ρύπας (αὐστηρά). "Ἄκουσε δῶ!... Δὲ σοῦ ἐπιτρέπω νὰ μιλάς μετ' ὅση ἀδιαντροπία γιὰ τὴ δικαιοσύνη τῆς πατρίδας μου!... Δὲν εἶσαι ἐσὺ ἀξία νά..."

Μυριέλλα. Νὰ σκοτώσω;... "Ὀχι, φυσικά..."

Ρύπας. "Ἡ Δικαιοσύνη μ' ἐδικαίωσε γιὰ τὴν πράξιν μου κ' ἡ Κοινωνία μ' ἐχειροκρότησε... Κ' ἔρχομαι ἐσὺ, ὕστερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, νά..."

Μυριέλλα (ἤρεμα). Κ' ἔρχομαι ἐγώ, τὸ παιδί σας, ὕστερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ναι, ἔρχομαι ν' ἀναθεωρήσω τὴ δίκην σας καὶ νὰ σὰς καταδικάσω, πατέρα...

Φρόσω (ἀπὸ μέσα, δυνατὰ). Τρέχα, Μυριέλλα, τρέχα!... Θὰ χάσεις!...

Τζούλια (τὸ ἴδιο). "Ἐλα νὰ ἴδεις καὶ χρυσαφιά χρώματα στὴ δύση!... Τρέλλα!..."

Μυριέλλα. Μοῦ τὸ ἐπιτρέπετε, πατέρα;...

Ρύπας. Πφ! "Ἄν σοῦ ἐπιτρέπω!... "Ἰσαμε τώρα, βλέπεις, μόνο ὅσα σοῦ ἐπέτρεπα ἔκαμες καὶ κάνεις...

ΕΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

"Ανοιξίς

(τοῦ Φλαμανδοῦ André de Ridder)

"Ὅταν ὁ Ρουφ μπῆκε μέσα στὸν κήπο μετὰ τὰ βλέφαρα βαρεμένα ἀκόμη ἀπὸ τὸν ὕπνο ἢ ζωηρὴ χαρὰ τῆς ἀνοιξίς χύθηκεν ἔξαφνα μὲς' στὰ μάτια του... Τὰ δέντρα ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου καλωσώρισαν τὸ ξανάνωμα τῆς φύσης μετὰ τὰ ἀναρίθμητά τους χέρια καταφορτωμένα ἀπὸ φύλλα κ' ἀνθούς. Ἀπὸ μακρὰ φαινόντουσαν λουσιμένα μ' ἕνα γλυκὸ κ' ἤσυχο φῶς κ' ἀπὸ τὴ λευκότητα μοιάζανε σὰν ἱερατικὸς κίτασπος μανδύας. Μία ἀτέλειωτη σειρά ἀπὸ ἀνθοδέσμες λευκῆς, ρόδινες καὶ μενεξεδένιες νόμιζες πῶς ἦσαν φυτεμένη καταγῆς ἀνάμεσα στὸ πρασίνισμα τῶν θάμνων.

Κοντὰ στὶς μυλιὰς καὶ τίς χροασιὰς τ' ἀνθισμένες, οἱ μικρὲς ὀξίες κ' οἱ λευκὲς σχηματίζανε πλεχτὲς πράσινες νταντέλες. Τ' ἄσπρα τσιμπιὰ γυαλιζανε μέσα στὸ προῖνὸ φῶς, ὅλα νέα καὶ καθιὰ, καὶ τὰ λουλούδια πού ἀργοσάλευαν ἀπὸ τὴν αὔρα βγαζανε μιὰ κλοῦσια καὶ γλυκεῖα μυρουδιά.

Ἐκαμε δὺὸ βήματα πάνω στὴ στρωμένη δειδροσιγία κ' ἡ καρδιά του πλημμύρισε ξαφνικὰ ἀπὸ μιὰ γλυκύτατη γαλήνη κ' ἀπὸ μιὰν ἄδολη χαρὰ.

Μιὰ ἑορτὴ παγκόσμια στήντανε μέσα στὸν κήπο. Οἱ φραουλιὰς στολίζανε τίς πλευρὲς τῶν μπουλεβάρτων μετὰ τὰ κίτρινα κ' ἀνθάκια τους κ' οἱ πασχαλιὰς κινούσανε τοὺς θύρσους τῶν πάνω

ἀπὸ τὰ παρτέρια. Κοντέβανε ν' ἀνθίσουνε κ' οἱ ἴριδες. Ἀνάμεσα στὰ στέλεχα μὲ τὸ πλούσιο φύλλωμά τους τ' ἀκάμωτα καλύκκια φουσκόνανε μὲ μορφυρᾶ χρώματα. Μέσα σὲ κάθε βλαστὸ χυνόταν ἡ ζωή.

Ἄκόμα μιὰ φορὰ ὁ Ροῦφ ἄρρησε τὰ μάτια του νὰ πλανηθοῦν ἀπάνω στὶς μηλιές, τὶς φραουλιές καὶ τὶς ροδακινιές μὲ τοὺς τριανταφυλλένιους κι ἄσπρους ἀνθοὺς, ποὺ εἶχαν ἓνα πράσινο χρῶμα τόσο ἰδανικό, ἓνα πράσινο τόσο τρυφερό, τόσο βελούδινο, ποὺ δὲν τὸ εἶχεν ἀκόμη σπιλώση καὶ σκληρύνη οὔτε ὁ ἀέρας οὔτε ὁ ἄμμος οὔτε ἡ ζέστα τοῦ καλοκαιριοῦ.

Δὲν πίστευε πὼς ἐξοῦσε... Περπατοῦσε σιγά-σιγὰ προσέχοντας τοὺς νέους βλαστοὺς, παρατηρῶντας περίεργα ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δεντρούλια... Μιὰ χλιαρὴ γλυκίδα ἔλουζε τὴν ψυχὴ του ἀλαφροεγγίζοντάς την μ' ἀποκοιμιστικά χαϊδέματα.

Γύρω-γύρω στὶς πρασιές ἦταν ἀνοιγμένες οἱ πλούσιες γαρυφαλιές λυγισμένες ἀπὸ τὸ βᾶρος ἓνα σωρὸ κόμπων καὶ ζευγαρωμένες μὲ ἄλλα χιλιόχρωμα λουλούδια...

Τὶ πανωραία ποὺ ἦταν ἡ βλάστησις καὶ πόσο πλούσια ἡ συμφωνία τῶν ἀνοιξιᾶτικων χρωμάτων!

Ὁ Ροῦφ δὲ χόρταινε τὸ σπάνιο θέαμα τῆς ἀναγέννησης αὐτῆς. Τὸ πεταλοχιόνισμα ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ κήπου, ἡ ἄσπιλη λευκότης τῆς ἀνθισμένης ἀνοιξῆς, ἡ χαριτωμένη τρυφεράδα ὅλων αὐτῶν τῶν λουλουδιῶν ποὺ ἐστεφάνωνε τοὺς κομπιασμένους κλάδους, ὅλο κ' ἐμάγευε τὰ μάτια του.

Ἐπειτα τοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ οἱ παιδιούλες, ποὺ πήγαιναν γιὰ νὰ μεταλάβουν περνώντας φρόνιμα, υπερήφανες, μὲ τὶς δλάσπρες ρόμπες τους καὶ μὲ τὴν καθαρότητα τῆς ἄδολης καρδιάς των, τὸ μονοπάτι τῶν παιδιᾶτικῶν τους χρόνων, τὸ ἀνθισμένο μονοπάτι ποὺ εὐωδίαζαν τ' ἀγκάθια καὶ τὸ περιορίζανε τὰ δένδρα τοῦ τρελλοῦ Μάη... Ἡ καλύπτρα τους ἐκνμάτιζε λίσω τους ὅταν φουσοῦσεν ἀέρας ἐκνμάτιζε τόσο εὐθυμα σὰν καμμιά ἐορτάσιμη σημαία. Στὸ μᾶκρος τῶν δρόμων μέσα στὴν πρωϊνὴ λαμπράδα, μέσα στὴ δροσιά τῆς μαργαριταρένιας δρόσου ἦταν σὰν μιὰ μεγάλη πομπὴ ποὺ ἐκινούσε πρὸς τὸ ναό, μιὰ πομπὴ λευκῶν κοριτσιῶν, ἄσπιλων κοριτσιῶν...

Τὰ θυμόταν ὅλα καλά.

Ρεμβὸς ὁ Ροῦφ πῆγε κ' ἀκούμησε στὰ κίγκελα. Κύτταξε τὰ γειτονικά λειβάδια ποὺ οἱ μαργαρίτες καὶ τᾶλλα ἀγριολούλουδα

σμαλτώνανε τὴν πρασινάδα τὴ βελούδινη τῶν νέων χορταριῶν. Ἄρισतरὰ ὑφωνόταν ἓνα μεγάλο ἔλατο τριγυρισμένο ἀπὸ σκιά κ' ἀνάμεσα στὰ φυλλόκλαδά του ἔπεφε λίγος ἥλιος καὶ τὰ χαΐδευε μὲ ἠδυπάθεια. Καὶ πειὸ μακρυνὰ ὁ Ροῦφ παρακολουθοῦσε τὴ στενὴ λουρίδα τοῦ καναλιοῦ, τὸ σταχτογάλαξο ρεῦμι τοῦ νεροῦ καὶ τὴν χυδαία ὄχρα τοῦ παραποταμόδρομου, τὴν πλημμυρισμένην ἀπὸ ἄμμο, τὸ βαθυπράσινο χρῶμα τοῦ ἀφθονοῦ χορταριοῦ κ' ἔπειτα τὴν ἀψηλὴ ἀκτὴ μὲ τοὺς κοκκινωποὺς της τόννους...

Ἐάνοιξε τότε τὴ θεὰ τὴν πανέμορφη στὸ φωτισμένο κ' εὐλογημένο διάστημα τοῦ πρωϊνοῦ ἐκείνου. Πέρα-πέρα ἡ ἐξοχὴ ἦταν ἔρημη... Ὁ οὐρανὸς καταγάλανος στραφτοκοπώντας ἀπὸ ἓνα φῶς συγχυσμένο κ' ἐλαφρόχρυσο. Ἐνα περιστέρι τὸν διέσχισε μὲ τὶς μεγάλες του εὐλογημένες φτερούγες καὶ ὁ μαγιάτικος ἥλιος ἐξέσταινε γλυκούτσικα κρεμασμένος ψηλὰ ἀπὸ ἓναν ἰπαίθριον οὐρανό... Μιὰ ὄμορφη μυρουδιά χυνότανε γύρω.

Ἐνα ὄνειρο...

Κ' ὕστερα ξαφνικὰ χωρὶς καμμιάν ἀφορμὴ, καμμιάν αἰτία, χωρὶς νὰ μπορέση νὰ καταλάβῃ ἀπὸ ποιὲς κρυφές πηγές τῆς συνείδησης του ἀνάβρουζαν οἱ περαστικὲς αὐτὲς ἀναμνήσεις, θυμῆθηκε τὴν Ἄννα του, τὴν ἀγαπημένην του τὴν Ἄννουλα, τὴ θελκτικὴ κούκλα τοῦ ἔρωτός του. Πόσο τὴν ἀγαποῦσε. Μὰ τώρα τελείωσε πειά. Ξαναθυμῆθηκε τὸ κάτασπρο θερινὸ σωματάκι της, τὶς ρόδινες ρογιτίσες τῶν σκληρῶν βυζιῶν της, τὸ παθητικὸ προσωπάκι της, τὰ πλάνια της μάτια. Ἀνέπνευσε τὴ μυρουδιά της, τὸ λεπτὸ ἄρωμα τοῦ ἡλιοτρόπιου ποὺ ἐμούσκευε τὸ κλινάρι της... κ' εὐθύς ἄρχισε νὰ κλαίει, νὰ βογγᾷ τρελλὰ, κτηνώδικα, χωρὶς νὰ ξέρει, γιατί, ἂν ἦτανε ἀπὸ χαρὰ ἢ ἀπὸ λύπη...

(Ἄπὸ μετάφραση στὸ Γαλλικὸ τοῦ ἴδιου συγγραφέα)

Θ. Ε.

Οι νέοι ποιηταὶ τῆς Γερμανίας

Γιὰ νὰ χαρακτηρίσουμε τὴ μανταλιτὴ τῶν ζώντων ποιητῶν πρέπει νὰ μιλήσουμε πρῶτα γιὰ ἕναν πεθαμένο, τὸν δυστυχημένο Peter Hille.

Πέθανε πενήνταρῆς. Σήμερα θάταν ἐξήντα δύο ἔτων. Ἄν καὶ κάποιοι πιστοὶ τοῦ φίλου ἐξέδωσαν τὰ ἔργα του εἶναι πολὺ λίγο γνωστὸς στὴν πατρίδα του γιὰ τὴ ἄληθινὴ τέχνη του δὲν κολακεῖ τὸ γούστο τὸ χυδαῖο καὶ τὸ κοινό. Εἶναι μολαταῦτα ἕνας ἀπὸ τοὺς δυνατωτέρους χαρακτηρησ τοῦ δοξάσανε τὰ γερμανικὰ γράμματα. Ἐμεῖς θαυμάζουμε τὸ γερὸν ἐνθουσιασμὸ τοῦ ἀμερικανοῦ ραψωδοῦ Walt Whitman ποὺ ἀνακάλυψε μιὰ σύγχρονη φύση γιὰ μιὰ σύγχρονη ἀνθρωπότητα. Δὲν εἶτανε πιά ἡ ἐπιτηδευμένη χαρὰ τῶν ἐξοχῶν, τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν χειλιδοσιῶν ποὺ τραγουδήστηκε, εἶτανε μιὰ φύση σοβαρότερη, εἰρωσσότερη ἀληθινότερη, ὁ κόσμος τῶν μεγαλουπόλεων, τῶν ἐργοστασιῶν καὶ τῶν κοινοτικῶν ἀγώνων.

Οἱ Γάλλοι ἔχουν ὡς ἄξιο καὶ πνευματώδη μαθητὴ τοῦ Whitman τὸν Emile Verhaeren. Στὴ Γερμανία ἔζησε κι' ὁ Peter Hille μὰ δὲν εἶτανε μιμητὴς χωρὶς πρωτοτυπία: ἀπεναντίας συμμάζεψε μέσ' τὴν ψυχὴ του ὅ,τι μπορούσε νὰ χαρακτηρίσει μιὰ γερμανικὴ ποίηση.

Εἶτανε ἀναγκασμένος νὰ ζῆ τὸν περισσότερο καιρὸ στὸ Βερολίνο κ' ἡ φτώχεια τὸν ἔκανε νὰ κατοικῆ πάντα στὶς φτωχὲς συνοικίες. Κεῖ δὲ στὰ βορεινὰ ἢ στὰ βορειοανατολικά τῆς πρωτεύουσας, νοίκιαζε μὲ καμμιὰ εἰκοσαριά φράγκα κάποιον δωμάτιο στὸ τέταρτο πάτωμα. Τὸ παράθυρό του ἔβλεπε στὶς στέγες καὶ στὶς καπνοδόχους μὰ ἡ φαντασία του πετοῦσε πάντα κατὰ τὴν ἀνοιχτὴ φύση. Σὰν εἶτανε νέος γύρισε μὲ τὰ πόδια ὅλη σχεδὸν τὴν Εὐρώπη: τὴν Ἰταλία, τὴ Γαλλία καὶ φυσικὰ ὀλόκληρη τὴν πατρίδα του. Ἐπειτα ἔζησε μὲ τὶς ἀνάμνησές του κ' ἔπειτα στράγγιζε ὅλες του τὶς χαρὲς σὲ λυρικὰ ποιήματα. Τόσο πλούσιο εἶταν τὸ ταλέντο του, τόσο ἀνεξάντλητο, ποὺ σὰν πέθανε κ' ὕστερα βρήκανε πελώριες κάσες καὶ σακκιά γεμάτα χειρόγραφα ποὺ τὰ περισσότερα δὲν δημοσιεύθηκαν ἀκόμα. Καὶ τὸ νόστιμο εἶναι πὼς τὰ χειρόγραφα αὐτὰ εἶχαν μιὰ παράξενην ὄψη. Ὁ Hille τις περισσότερες φορές δὲν εἶχε χεῖρα ν' ἀγοράσει χαρτί κ' ἔτσι ἔγραφε πάνω σὲ σελίδες ποὺ εἶχε μεταχειρισθεῖ μιὰ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς ἀκόμα φορές. Κάποτε τοῦ τύχαινε νὰ μὴ βρῖσκει οὔτε τὸ παραμικρὸ ἄγραφο τοπαλάκι πάνω στὰ χειρόγραφα του μὰ πάλι δὲν ἀπελιζότανε: σπούσε ἕνα κομτι ἀπὸ σπύριτα κ' ἔγραφε στὸ μέσο μέρος τοῦ λευκόξυλου τὰ λυρικά του ποιήματα!

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν δυστυχία ἔφκιασε τοὺς ὄραιότερους στίχους, ποὺ οἱ Γερμανοὶ ἔπρεπε ν' ἀγαπήσουν. Ἡ τέχνη του εἶχε μιὰ θαυμαστὴ εὐλικρίνεια ποὺ ἄξιζε νὰ μνημονυθεῖ τ' ὄνομά του μαζί μὲ τοὺς καλύτερους ποιητὰς ποὺ τραγούδησαν τὴ φύση. Ὁ Hille ἀφιέρωσε μερικὲς λυρικὲς σκηνὲς στὸν περίφημο Walter von der Vogelweide, ποὺ εἶναι γιὰ τὸ γερμανικὸ πνεῦμα ἡ τελειοτάτη ἐνσάρκωσις τοῦ φυσιολόγου ποιητοῦ. Δὲν μπορούσε μὲ τὴν ἐπιτυχία αὐτὴ στὴν τρυφερότητα ν' ἀρέσει στὸ πολὺ κοινὸ, οὔτε μὲ τοὺς δημοτικὸς τοῦ ἀφορισμοῦς κι' ἀκόμα πολὺ λι-

γότερο μὲ τοὺς μύθους του, τοὺς γεμάτους σοφία. Ἀπόμεινε ποιητὴς ἐνὸς μικροῦ κύκλου πιστῶν μὰ οἱ φίλοι του ἔφερον πολὺ καλά πὼς μιὰ ἐκλεκτὴ ἔκδοσις τῶν ἀμέτρητων ποιημάτων τοῦ Peter Hille θάτανε ἕνα στολίδι τῆς παγκοσμίου φιλολογίας.

Ἡ ζωὴ τοῦ μεγάλου τούτου καλλιτέχνη εἶταν πολὺ μυστηριώδης: ἔχάνετο γιὰ κάμποσες ἐβδομάδες ἀκόμα καὶ πολλοὺς μῆνες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἔφεραν μονάχα πὼς ζήτησε κάπου τὴ μοναξιά τῶν βουνῶν καὶ τῶν δασῶν μὰ σὰν κανένας γυριστὴς τυχοδιώκτης ποὺ δὲ στενοχωριέται ἀπὸ βραδύς ποὺ δὲν εἶναι βέβαιος τι θὰ φάγει τὴν αὔριον

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Julius καὶ Heinrich Hart, οἱ πῶ ἀγαπημένοι κριτικοὶ τῆς νέας γερμανικῆς φιλολογίας, εἶχαν ἰδρῶσει μιὰν ἑταιρία πολὺ παράξενη, ποὺ εἶχε σκοπὸ νὰ ἐφαρμόσει μιὰν καινούργια θερηκεῖ ὁμορφιάς καὶ μονισμοῦ. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας αὐτῆς αἵρεσης μαζευθήκανε γιὰ νὰ φτιάσουν ἕνα κοινὸ δόγμα ἰδεῶν καὶ, ἐκεῖνο ποὺ εἶναι τὸ περιεργότερο καὶ τὸ δυσκολότερο, κοινὸ ταμεῖο καὶ μαγειρεῖο. Ἡ ἑταιρία ὀνομάζετο «ἡ νέα ἑταιρία»: εἶχε τοὺς κήτους τῆς καὶ τὸ οἰκηθῆ της, ἕνα παλαιὸ ἄσυλο τῶν μεθυσμένων σ' ὁμορφο μέρος στὴ Schlachtensee κοντὰ στὸ Βερολίνο. Ὁ Hille καλέστηκε νὰ πάει κι' αὐτὸς μέρος μὰ δὲ δέχτηκε παρά μιὰ μικρότατη παράγγα, ἕνα εἶδος σὰν περιστερέωνος, τριγυρισμένο ἀπὸ δέντρα ὅπου ἤθελε νὰ ζῆση ἀκούοντας τὸ τραγοῦδι τῶν πουλιῶν μέσα στὴ μοναξιά του θαυμάζοντας τις νύχτες τὴν ὁμορφιά τῶν ἄστρων. Ἐποθέτουν πὼς τὸν ἐκότωσαν τυχοδιώκτης. Ἀπὸ τότε πέρασαν δώδεκα χρόνια.

Σήμερα ἡ νέα γενεὰ τῆς Γερμανίας θυμᾶται ζωηρὰ τὸν Peter Hille.

Σπουδαιότερα διάδοχος τοῦ P. Hille θεωρεῖται ἡ Ka Else Lasker-Schueler κι' αὐτὴ: ὁ ἄντρας, ὁ αἰσθηματίας ἐπαναστάτης Hervarth Walden ὁ διευθυντὴς τῆς «Καταιγίδος» εἶναι ποὺ δημοσιεύει συχνὰ πικρὰ ἔξασημέρες κι' ἀπόκριφες σελίδες τοῦ μακαρίτου φίλου του. Ἐνας πνευματώδης κριτικὸς γράφοντας γιὰ τὸ Verlaine ὀνόμασε τὴν Ka Lasker-Schueler «ἀπαίσιον ποιήτρια». Μὰ ἡ παραβολὴ αὐτὴ εἶνε ψευτικὴ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἡ φιλολογικὴ ὑπόστασις τῆς γυναικὸς αὐτῆς εἶταν μιὰ ἀδιάκοπη ἀπάτη. Ὁ κόσμος δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀκούσει. Μονάχα λίγοι ἐκλεκτοὶ ἀγόραζαν τὰ βιβλία της. Μὰ ἡ ποιήτρια δὲν ἔγινε τὸ θάρρος τῆς γιὰτι δὲν μπορούσε νὰ κερδίσει τὸν ὄχλον αὐτὸν ποὺ ἀκολοῦθεῖ ἕνα ἀκατάσχετο ρεῦμα ἀποκρούοντας κάθε ἀληθινὴ προσωπικότητα, περιγελώντας κάθε ἐκδήλωση τρυφερότης κι' εὐαίσθητης ψυχῆς. Ἡ Else δὲν παρεπόνησε ποτὲ γι' αὐτὸ, καὶ ποτὲ δὲν ἐπιτηδύνηκε τὸν ἀπαίσιον ποιητὴ. Ἀπεναντίας ἔχει πολλὴν ἀπαλότητα. Ἄν ζοῦσε τὸ ρεσιάνω, στὴν ἐποχὴ ποὺ βασίλευαν οἱ μεγάλες θερηκευτικὲς ἰδέες, στὴν ἐποχὴ ποὺ οἱ ἰδέες αὐτὲς δὲν εἶχαν ἀκόμη χάσει τὴν ἀγνότητά των: μὲ ἄτιμα κ' ἐγαῖστικὰ τεργίτια, θὰ γινότανε ἕνα ἀπὸ τὰ εὐγενικὰ καὶ δυνατὰ ἐκεῖνα μυστικὰ πνεύματα ποὺ ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Τὸ πῶ ἐνδιαφέρουν τῆς ἔργο εἶναι «Τὰ θαύματα μου.» Τὸν τίτλο τοῦτο δὲν τὸν ἔβαλε στὸ βιβλίο της ἔτσι τυχαία γιὰ τὴς ἄρεξες ν' ἀφίνει τὴ φαντασία της νὰ πλανᾶται στὸν κόσμο τῶν θαυμάσιων καὶ παραδόξων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐζησε στὶς χώρες αὐτὲς τῶν παραμυθιῶν καὶ διηγείται ὅ,τι εἶδεν ἐκεῖ, χίλια-δυὸ ἔξοχα δράματα. Ἡ ἡρώς ἐνὸς ἄλλου βιβλίου της εἶναι ἡ ἴδια πριγκίπισσα ποὺ τραγοῦδαί τὴ μοναξιά τῶν ἠλιολοιμένων ἐρήμων, τὴ ζῶντὴ χαρὰ τῶν παραδεισίων κήπων, τὴν ὁμορφιά τῶν δούλων της καὶ τῶν ἐρωμένων της. Μία ἀπὸ τις χαριτωμένες της εἰκόνες εἶναι ἐκεῖνη ποὺ βλέπει τὸν ἑαυτὸ της νὰ

κουράζεται μέσα στον έρωτά της σά να έλικνίζετο πάνω σ' ένα ροδόφυλλο. Οί έλευθεροί της στίχοι δέν είναι τίποτε φρεσασίματα τυπικά ξηρά και δυσκολογένητα' είναι γεμάτοι πάθος. Τά πρώτα τραγούδια και τό τραγικό ρομάντζο «τό θαυμαστό πρόσωπο» τής κομήσης de Noailles εΐτανε γεμάτο από τη δυνατή έμπνευση που χαρακτηρίζει τις λυρικές εξομολογήσεις τής Else.

Στό Βερολίνο άνεκαλύφθησαν ως τώρα και ταλέντα που ύπόσχονται πολλά. Μπορεί να συναντήσει κανείς εκεί και κούφιας μετριότητες κι' ακόμα κι' άνισορρόπους. Είναι εκείνοι που μαζεύονται στο «Καφενείο τής Λειποταξίας» που ό τίτλος του μονάχα άφίνει να σχηματίσεις ιδέα για τήν πελατεία του. Είναι οι πελάτες ενός άλλου καφενείου που οι υπερήφανοι άστοι τό βάφτισαν «Στήν τρέλλα του μεγαλείου». Κακομοίρηδες άστοι! Δέν κοιτάζουν παρά κάποιες έκκεντρικότητες του μοσεμισμου αυτού χωρίς να κάνουν τόν κόπο να μελετούν πιδ συχνά τά έργα των καλλιτεχνών αυτών, που τρυτώνουν τό χειμώνα στο ζεστό καφενείο γιατί ξεπαγιάζουν μέσα στα έργασήρια και τις σοφίτες τους και που ζήτηνε τό καλοκαίρι τό καλοαερισμένο γιατί κινδυνεύουνε να σκάσουν μέσα στη ζεστή άτμοσφαιρα των χαμηλών κατωγιών τους.

Οί ανεξάρτητοι.

Στά έργα των δέν καθρεφτίζεται ή πραγματική ζωή. Αυτή είναι σπουδαιοτέρα κατηγορία που εΐτανε για τους φιλόλογους του είδους αυτού. Μά μελετώντας κανείς τήν ποίηση αυτή, θα ιδεί πως μιá τέτια κατηγορία δέν είναι καθόλου δίκμη. Άπ' εναντίας οι ποιηται αυτοί είναι οι είναι οι πλέον ευσυνειδητοι παρατηρηται τής ανθρώπινης ψυχής' έχουν μονάχα τήν ιδέα πως στήν ποίηση χρησιμοποιήθηκε ως τώρα μιá γλώσσα γέρικη και πολύ τριμμένη που δέν είναι δυνατό να ζωηρέψει τή φαντασία τους. Τό πιό άναγκαίο όργανο τής ποιήσεως, δηλ. ό ζωντανός λόγος, δέν πρέπει να ναι άδυνατισμένο από τήν παράδοση. Κάθε ποίημα πρέπει να ναι προσωπικό γεγονός του ποιητή, κάθε ποιητικός λόγος πρέπει να φρονέει τόν προσωπικό χαρακτήρα του δημιουργού του. Είναι ευχάριστο να ανακαλύπτει κανείς ότι οι καλύτεροι αντιπρόσωποι τής νέας γερμανικής γενεάς είναι φρεσες άπλες και μετριόφρονες. Δέν αγαπούν τά ήρωικά κατορθώματα, γι' αυτό κι' οι στίχοι τους έχουν μιάν ειλικρίνεια που δέν είναι καθόλου ψεύτικη κι' έπιτηδειμένη. Αναφέρω για παράδειγμα τέσσερα ονόματα: Τό Max Dauthendey, τό Max Brod, τό Franz Werfer και τό René Schieckele.

Τά πρώτα έργα του Dauthendey είναι χοντροκομένα και με πολύ χίγην αξία. Γρήγορα όμως ό ποιητής άφηκε τις χοντροκοπιές και τας έπιτηδεύσεις κι' άγκάλιασε τήν ειλικρίνεια και τήν αλήθεια. Κάποτες εΐτανε και συμβολιστής. Σήμερι όμως βάνει στα έργα του πολύ καθαρούς τίτλους: λ. χ. «άνοιξιάτικα τραγούδια» ή «ήδονικός κήπος». Είναι άκούραστο; κι' έγραψε ακόμα και δράματα και μυθιοτορήματα και διηγήματα κι' όλα αυτά με μεγάλη ευχέρεια και καταπληκτικόν οιστρο. Τό καλύτερο προσόν του είναι που βρήκεν ένα νέο ρυθμό για να εκφράζει όλα του τά αισθήματα, όλες του τις φαντασίες. Ο γερμανικός έλεύθερος στίχος είχε ξεπέσει πολύ, κατάντησε πολύ πεζός χωρίς να διαφέρει καθόλου από τό κοινό και τριμμένο ύφος. Μπορεί να πει κανείς πως στο διεφθαρμένο αυτόν έλεύθερο στίχο τήν όμορφιά και τό λαγάριασμα ξανάδωκεν ό Dauthendey. Άν πρέπει ό σύγχρονος ποιητής να μην έμποδίξεται από μιá προσωδία πολύ μηχανική, όφείλει ως τόσο να σέβεται τους

κανόνες τής ευφωνίας. Ο Dauthendey αισθάνεται πολύ. Λατρώνει τό κάθε γήινο κι όλα όσα του έγγίζουνε τις αισθήσεις του τις λεπτές.

Οί Αυστρογερμανοί άπαιτήσανε πάντα τά μερίδια τής δόξης των από τά γερμανικά γράμματα. Ο Brod κι' ό Werfel που άνάφερα προόλιγου είναι Αυστριακοί που γεννηθήκανε και ζήτηνε στήν Πράγα, τήν πρωτεύουσα τής Βοημίας. Έως σήμερα έχει εκδόσει όχτώ βιβλία, μιá παραγωγή πολύ αξιόλογη, γιατί ό Brod έχει ένα προσωπικότατο ύφος, τόσο στους στίχους του όσο και στα πεζά του. Όπως οι περισσότεροι σημερινοι ποιηται είναι άνθρωποι με σύγχρονη άνατροφή, έτσι κι' ό Brod δέν είναι από τους τύπους εκείνους των ποιητών που παραμελούν τις πραγματικότητες για να ζήσουν άποκλειστικώς με τις χίμαιρες και τά όνειροπολήματά των. Τό περιβάλλον που ζει ό Brod είναι κοινό και χαριτωμένο κι' άπ' αυτό παίρνει τις πρόξες του. Τόν πρώτο του λυρικό τόμο τόν τιτλοφορεί «τό στάδιο ενός έρωτοχτυπημένου», τό δεύτερό του άπλουστάτα «έμμετρη έφημερίδα». Τόν άδικει κανείς σά ζητά στήν ποίησή του ιδέες βαθιές. Ο Brod δέ φιλοδοξει διόλου να γίνει πανθείστης, όπως ό Dauthendey. Ο εικοσιπεντάρης νέος θέλει να φαίνεται ή ηλικία του, δέν τήν κρύβει κι' ένα χαμόγελο κοριτσιού τόν συγκινεί χίλιες φορές πότερο από κάθε σοβαρότητα και φρονιμίδα. Διηγείται τις μελαγχολίες του και τους έρωτικούς του πόνους. Τό βάλς που θα τό υποσχεθεί τό θελητικό κορίτσι τόν κάνει από τόν ένθουοισμό του να τόνισει έναν ύμνο. Τρελαίνεται από χαρά γιατί κατώρθωσε να άκούσει στο τηλέφωνο τή γλυκειά και παθητική φωνή κάποιας φιλενάδας του. Θα μπορούσε κανείς να πει στον ποιητή «Γύμναζε τή θέση σου με σοβαρότερα θέματα. Θα τόν άδικούσε' έχει τόσο λεπτότητα στις έμμετρες αυτές εξομολογήσεις. Ψυχολογεί έξοχα τήν ψυχή του νέου και τής νέας. Παρατηρεί τή έρημνεί μ' έκτακτη διαύγεια τήν ψυχική ζωή του άντρα και τής γυναίκας σάν βρίσκονται στη πιό λεπτή τους περίοδο, στήν ηλικία των δεκαπέντε ως είκοσι χρονών. Ο Brod δέν είναι μονάχα λυρικός ποιητής' είναι και ρομαντιζογράφος με τό ρομάντζο του «ή Τσέχα ύπηρέτρια» φάνηκε πολύ δυνατός ρεαλιστής. Είναι γνωστόν ότι ή Έβραία έπαιξε μεγάλο και σπουδαίο ρόλο στη γερμανική φιλολογία, προό πάντων στη σημερινήν εποχή. Ένα σωρό φημισμένοι συγγραφεις άνήκουν στη θρησκεία αυτή. Ένας άπ' αυτούς είναι κι' ό Brod και θέλει να περιγράψει με περισσότερη ευχέρεια τήν ήθιζότητα και τή διανοητικότητα των όμοθηρικών άδελφάδων του μέσα στο τελευταίο κοινωνικό ρομάντζο του που έχει τόν τίτλο «Οί Έβραίες κυρίες». Τό βιβλίο αυτό άποδεικνύει πως ό Brod έχει μιá διορατικότητα και μιá λεπτότητα αληθινά αισθητική για να αναλύει τις κρίσεις τής ψυχής. Είναι ό καλύτερος έρημνευτής τής νεανικής καρδιάς.

Ο πρώτος αυτός διδάσκαλος βρήκε πολύ γρήγορα τόν μαθητή του, τό πατριώτη του Franz Werfel. Ολη ή παραγωγή του ποιητού τούτου είναι μιá μικρή συλλογή από καμιά είκοσιπενταριά ποιήματα που τήν τιτλοφορεί «ό φίλος του κόσμου». Κανένας άλλος τίτλος δέν ταίριαζε πότερο. Εκείνο που ξεχωρίζει τους στίχους του από χίλιους άλλους είναι ή γρη και κοινωνική διανοητικότητα του ποιητού. Δέ θέλει να φαίνεται μισάνθρωπος είναι ένας κήρυξ του κοινωνικού έρωτος. Θέλει να βοηθάει ό ένας τόν άλλο, ό δυνατός να υποστηρίξει τόν άδύνατο. Οί μεγαλοσιάνοι να μη σκληρώνονται με τήν ένοχη ύπερηφάνειά των ξεχνώντας τους μικρούς και τους φτωχούς.

Μένει ακόμα να μιλήσουμε για τό René Schieckele. Είναι Άλσατια-

νός κ' ἔζησε ἀρκετὰ χρόνια στὸ Παρίσι. Τὸ ὕφος του εἶναι ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὴν πρόζα τοῦ Φλωμπέρ. Τὸ συγγραφικὸ του στυλ εἶχε δέκα ὀκτὼ χρόνῳ στὸ Στρασμπουργό κ' ἔπειτα στὸ Βερολίνο, ὅπου ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὴ τοῦ «ἐργαστηρίου τῶν ὡραίων γραμμάτων», περιοδικοῦ μ' ἀρκετὴ φήμη γιατί ἔβγαλε ἐπὶ ὀγδόντα χρόνια. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ταραχμένη ζωὴ ὁ ποιητὴς ἔφυγε στὴν Ἰταλία καὶ κατοίησε στὸ Παρίσι ὅπου κατὰ τύχη κατοίκησε σὴ βίλλα τοῦ Sully Prudhomme. Σήμερον δυὸ βιβλία τοῦ Schickele, ὁ ἔμμετρος τόμος «Ἄσπρο καὶ κόκκινο» καὶ τὸ μικρὸ του ρομάντζο «ἡ φίλη μου Λό» τοῦ ἀσφαλίζουν τὸν τίτλον τοῦ φιλολόγου. Ὁ S. εἶναι ὀρηκτικὸ ταλέντο. Εἶναι ἕνας φαντασιοκόπος ποῦ θέλει νὰ φέσει λέγοντας γλυκὰ πράματα, πράματα χιλιοειπωμένα. Θέλει νὰ γίνει συμβολιστὴς τραγουδώντας τὸ ἀθάτο: τὴν παιδιὰτικὴν ἀθωότητα, τὸ ἀσπλο τῆς Παναγίας ποῦ τὴν λατρεύει καὶ τὴν ἀγαπᾷ ὄχι γιατί εἶναι εὐλαβητικὸς καὶ θρησκώληπτος ἀλλὰ γιατί τὸ θελκτικὸ αὐτὸ πλάσμα τῆς θρησκευτικῆς φαντασίας, τοῦ φαίνεται ὡς ἕνα σύμβολο κάθε ἄρετῆς. Ἀπαράλλαγμα τραγουδαίει τὸ καθάριο ἰδιώτικὸ τῆς Μητέρας τοῦ Χριστοῦ κ' ὅλων τῶν ἐπισήμων ἁγίων, πάντα στὴν ἴδια γυναικὰ ἀφιερώνοντας τὴν ἀγάπην του, σὴν μητέρα τοῦ γιοῦ του. Ὁ ποιητὴς ψάλλει ἀκόμα τὶς μεγαλοπόεις, τὴ φτωχολογία καὶ τὴν ἀθλιότητα, τὶς κακίαι τῶν τυράνων καὶ τὰ πολιτικὰ πάθη.

Οἱ δραματικοί.

Οἱ ἱστοριογράφοι τῆς γερμανικῆς φιλολογίας εἶναι ἀλήθεια πὸς εἶναι πολὺ σφοδρὸι καὶ πολὺ ἐπιφυλακτικοί. Ὑποστηρίζουν τὴ θεωρίαν πὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ σηματοποιεῖ κανεὶς σωστῆ κ' ὀριστικῆ κρίσιν γιὰ ποιητὴ ποῦ δὲν πέθανεν ἀκόμα. Καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγον βρίσκου κανεὶς πολὺ λίγες λεπτομέρειαι: στ' ἀναριθμητὰ βιβλία τῆς σύγχρονης γερμανικῆς φιλολογίας γιὰ τοὺς ποιητὰς ποῦ ἀναφέρομε σ' αὐτὴ τὴ μελέτη μας. Αὐτὸ εἶναι πολὺ λυπηρὸν γιατί ἡ κριτικὴ ποῦ δὲν εἶναι ὀλοσδιόλου τυφλὴ μπορεῖ ν' ἀποδείξει πὸς ἡ νεώτερη γερμανικὴ γενεὰ ἔβγαλε μερικὰ καινούργια ταλέντα πολὺ καλὰ. Καὶ πρέπει νὰ ξέρομε πὸς ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι ποιητὰι γιὰ ν' ἀναπτύξουν τὴν προσωπικότητά τους ἀπάντησαν δυσκολίας σχεδὸν ἀνυπέροβλητες. Ἐπειτα, εἶναι κληρονόμοι πλουσιωτάτης τέχνης. Ἡ προκάτοχὴ τῶν γενεᾶ τοῦ Hauptman, τοῦ Schnitzler καὶ τοῦ Herman Bahr— γιὰ ν' ἀναφέρουμε μονάχα τοὺς πῶ γνωστοὺς—μποροῦσε καὶ δοῦνε με ὄρους πολὺ εὐνοϊκώτερος: ἦρθεν ὕστερα ἀπὸ μίαν ἐποχὴ σχετικῶς φτωχὴ κ' ἂν θέλετε μάλιστα, τὰ ἀδύνατα ταλέντα ἀποκτήσανε γλήγορα μίαν εὐχολὴ δόξα καὶ ἡ κολὴ θέληση ἐλογομαζέτο πλεονέκτημα.

Οἱ σημερινοὶ νέοι ποιητὰι δὲ βρίσκουν πιά τὴ μεγάλη αὐτὴ φιλοφροσύνη ἀπὸ μέρος τῆς κριτικῆς καὶ τοῦ κοινῶ. Οἱ λιρικοὶ τῆς προκάτοχης γενεᾶς λεπτιναιε τὸ ὕφος τους σὲ τέτοιο βαθμὸ ποῦ τὸ γενικὸ ἐπίπεδο τοῦ ποιητικῶ αὐτοῦ εἶδος εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένο. Λεῖπουν μονάχα ἀνώτερες ἀτομικότητες καὶ πρέπει νὰ τιμήσομε ἀκόμα πῶτερον ἐκείνους ποῦ εἶχαν τὴ δύναμιν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν παράδοση. Ἡ λιρικοὶ ποιητὰι τῆς προκάτοχης γενεᾶς ἄρχισαν ἀπὸ ἕναν περιπαθὴ νατουραλισμὸν γιὰ νὰ πέσουν τελευταῖα στὸ ρομαντισμὸ τῶν ἰσχυρῶν καὶ παθητικῶν κατορθωμάτων. Οἱ καλύτεροι ἀπὸ τοὺς νέους λιρικοὺς ποιητὰς εἶναι πῶ φυσικοὶ καὶ πῶ ἀτλοὶ. Νὰ, ἡ ἠθικὴ τους ἀξία μεγαλωμένη ἀπὸ τὴν ἀξία τὴν αἰσθητικὴν ποῦ τοὺς ἀπαγορεύει ν' ἀφίσουν νὰ τοὺς ξεφύγει ἕνας στίχος ποῦ νὰ μὴν εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἠχὴ τῆς εὐαίσθητης καρδιάς των.

Θάξιζε τὸν κόπον νὰ ἐξετάσομε γιὰ ποιους λόγους οἱ νεώτεροι γερμανοὶ ποιητὰι δὲν προοδεύσανε σὴν δραματικὴν τέχνην ὡς τόσο οἱ δοκιμῆς δὲν λείπουν. Τὰ τελευταῖα χρόνια φημιζαν πολλὰ ἑα ὀνόματα, τὰ θεάτρα ἔπαιζαν τὰ ἔργα τῶν καινούργιων δραματοποιῶν μὰ καμμιά ἐπιτυχία δὲν εἶταν ἴση με τὶς ἐπιτυχίαι τῶν δραμάτων τοῦ Χάουπτιαν ἢ τοῦ Ὁφμινσταλ.

Πάνε τώρα δέκα τέσσαρα χρόνια ποῦ κάποιος κριτικὸς εἶπε: «Ἀπαλαθτεῖτε ἀπὸ τὸν Γκέραρτ Χάουπτιαν» μὰ ἡ χειραφέτησις δὲν ἔγινεν ἀκόμα ἄς ποῖμε «εὐτυχῶς» γιατί ὁ Χάουπτιαν συγκεντρώνει ἀκόμα ἔως σήμερον σὴν εὐγενικὴν του προσωπικότητα ὅλην τὴ δύναμιν κ' ὅλην τὴν αἰγλήν τοῦ σύγχρονου θεάτρου τῆς Γερμανίας. Ὁ Χάουπτιαν εἶναι ὁ ἀποκλειστικὸς διδάσκαλος σὴν κωμῶδιαν καὶ σὴν τραγωδίαν. Οἱ νέοι δραματικοὶ ποιητὰι βλέπουν με τὰ μάτια τοῦ Χάουπτιαν κ' εἶναι παρατηρημένο πὸς ἅμα θελήσουν νὰ ξερῶνουν ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴν αὐτὴν ἐπιρροήν, ἡ τέχνην τους γίνεται ἀδύνατη κ' ἀσθενικὴ.

Ἐπάρχουν μολεταῦτα τρεῖς δραματικοὶ ποῦ γευθῆκανε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς: ἐπιτυχίας καὶ τὸ ἐκνεύρισμα τῶν ἀποθηρυντικῶν ἀποτυχῶν: ὁ Carl Schoenherr, ὁ Wilhelm Schmidt-Bonn κ' ὁ Frank Wedekind.

Πῶ εὐτυχισμένος ἀπὸ τοὺς τρεῖς σιάθηκε ὁ Schoenherr γιατί κατόρθωσε νὰ πάρει τὸ πῶ πολὺτιμὸ ἔπαθλο ποῦ μπορεῖ νὰ δοθεῖ σὲ γερμανοὺ ποιητὰι: τὸ ἔπαθλο τοῦ Schiller ἕνα βραβεῖο δηλ. ἀπὸ ἔξ χιλιάδες μάρκα. Τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ βραβείου Schiller ἀποτελοῦνε κριτικοὶ, διευθυνταὶ θεάτρων, πρόσωπα με ἐπίσημον κῆρος καὶ καθηγητὰι τῆς ποιήσεως, τῆς ρητορικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας στὸ πανεπιστήμιον. Μ' αὐτοὺς κριτὰς τὸ γερμανικὸ ἔθνος ἐβράβεψε ἕνα ἔργο ἐλλεινὸν, κατὰ χειροῦ ποῦ ἀπὸ μέτρον, τὴν τραγωδίαν «Πίστη καὶ πατρίδα». Εἶναι τὸ τελευταῖον δράμα τοῦ συγγραφέα ποῦ στὰ πρωτόκεια του ἔδειξε κάποια δύναμιν παίρνοντας τὰ θέματα του ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν συμπατριωτῶν του, τῶν χωρικῶν τῆς Τυρολίας. Ἀπὸ τὸν τίτλον του φαίνεται πὸς εἶναι δράμα κοινωνικὸν θρησκευτικόν. Ὁ ποιητὴς ἀντὶ νὰ γράψει δράμα γιὰ θεάτρο, ἔγραψε μελόδραμα γιὰ κινηματογράφο. Οἱ περισσότερες σκηνῆς του εἶναι ἀκοίμητοι συγγραμμένοι. Ἄντι νὰ μᾶς δώσει ἕνα ψυχολογικὸν ξετίλλγμα, μᾶς παρουσιάζει ἐκκρήξεις θεατρικῶν βομβῶν. Αὐτὴ ἡ μαστοριά, αὐτὴ ἡ σκηνακτικὴ τέχνη, ἄρεσε πᾶρα πολὺ σὴν ἐπιτροπὴν τοῦ βραβείου τοῦ Schiller. Κάποιος ἀυτοκράτωρ εἶπε στὸν Schoenherr πὸς τὸν θεωρεῖ τὴ μεγάλη ἐλπίδα τοῦ γερμανικοῦ θεάτρου. Μὴ ἀυτοκράτωρ ὀμολόγησε πὸς σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς παραστάσεως τοῦ «Πίστη καὶ πατρίδα» ἔζησε θερμὰ δάκρυα. Μὰ μ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἔργο τοῦ Schoenherr δὲν ἔγινε καλύτερον. Ὁ ποιητὴς εἶναι ἕνα ταλέντο προικισμένο με κάποια δύναμιν κ' ἂν ἤθελε νὰ ξεγᾶσει ὅλες τὶς κολακίαις ποῦ δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ τὸν ταπεινόνου, θὰ μποροῦσε νὰ ξαναγύριζε σὴν νεότητά του, ποῦ ἀποστρεφόμενος τὶς φρίκας τῆς κορέλλας γιὰ νὰ ζητήσῃ τὶς ὠραιοῦσες τῆς ψυχῆς.

Ὁ ἄλλος συγγραφεὺς ποῦ ἐπηρεάσε πολὺ βαθειὰ τὸ σύγχρονον γερμανικὸν θεάτρο εἶναι ὁ Οὐγγὸ φὸν Ὁφμανσταλ, ὁ μεγάλος διδάσκαλος τοῦ παθητικῶ στίχου. Ὁ Ὁφμανσταλ δημοσίευσε ἕνα πολὺ πνευματώδες βιβλιαράκι γιὰ τὸν Βίκτωρα Οὐγγὸ καὶ ζητάει πράγματι σήμερον τὸ ἴδιο σχεδὸν πρᾶμα ποῦ ἤθελεν ἄλλοτε ὁ γάλλος ποιητὴς: τὸ θεάτρο τῶν μεγάλων αἰώνων παθῶν, τῶν Σαξσηρειῶν νὰ ποῖμε παθῶν, ὄχι τῆς ἱλατραγω-

διάς ούτε ακόμη της συνειδημένης και μπουρζουαζικής τραγωδίας.

Ο Όφμανσταλ ἐλάτρευε τὴ γυμνότητα τὴ σαγηνευτικὴ τῆς γυναίκας καὶ δὲν κουραζότανε νὰ τὴν ψάλλει καὶ νὰ τὴν ὕμνει. Μέσα στὶς θεατρικὲς του σκηρὲς νομίζει κανεὶς πὸς ἀνάφει ἕνα ἀληθινὸς δραματικὸς ἐρωτισμὸς ποὺ τρελαίνει ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ τοὺς θεατὰς. Καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Όφμανσταλ; Αὐτοὶ ἔχουν ἐκφυλίσαι τὸ ὕφος τοῦ διδασκάλου των. Γράφουν μιὰ γλώσσα συμβολικὴ καὶ ρομαντικὴ. Οἱ στίχοι τοῦ Όφμανσταλ εἶναι πλούσιοι σὲ ἀξιώματα βαθεῖα καὶ φιλοσοφικά. Οἱ συναγωνισταὶ του μιμούμενοι τὸν τρόπο αὐτοῦ, κατάντησαν νὰ γράψουν κοινὰ καὶ τετριμένα πράγματα. Ο Όφμανσταλ ἔγραψε τὰ καλύτερά του ποιήματα δεκαοκτὼ ἐτῶν, ἀποτελεῖσθε τὰ μικρὰ του ἀριστουργήματα εἰσοσιπέντε ἐτῶν καὶ ἀπὸ τότε στέρεψε. Ὡς τόσο δουλεύει ἀκόμα μὲ πολὺ ζήλο, μὰ δὲν εἶναι πιὰ δημιουργὸς. Εἶναι ἕνας ἀπλὸς φιλόλογος ξεφουρτίζοντας τὸ βιβλίο του ἢ τὸ δράμα του γιὰ κάθε περίοδο. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐλπίζει κανεὶς πὸς ἡ φιλολογικὴ φρσιγνωμία τοῦ Όφμανσταλ θὰ ἀλλάξει ἀκόμα, μὰ πρέπει ὀλωσδιόλου οἱ νέοι δραματικοὶ ν' ἀφίσουν κατὰ μέρος τὴν ἐπικίνδυνη αὐτὴν ἐρωτομανία, ποὺ δὲν εἶναι λιγώτερο γελοία ἀπὸ τὸν ἀσητισμὸ ποὺ ἐκθειάζουν οἱ ψυχροὶ καὶ ξηροὶ ἠθικολόγοι.

Ο νέος ποιητὴς Wilhelm Schmidt-Boon προσπάθησε νὰ μὴν ἐπιρρασθεῖ ἀπὸ τὸν Όφμανσταλ. Τὸ καταβαίνει κανεὶς εἴκοσα σὺν μελετῆσει τὸ τελευταῖο του δράμα «ὁ θῆμος τοῦ Ἀχιλλέως». Ζητάει τὴν ἀπλότητα ποὺ δὲν ἔχει μπερδεμένη ψυχολογία καὶ πασχίζει νὰ χειραφετηθεῖ ἀπὸ τὸ μυστικισμὸ, τὸν κάποτε τεχνητὸ τοῦ Όφμανσταλ καὶ τῶν μαθητῶν του. Προτιμᾷ νὰναι ποιητὴς εἰλικρινὴς παρὰ ἕνα σιχοπλόκος προφήτης, σκορπιστὴς μυστικῶν καὶ αἰνιγμάτων. Ἡ εἰλικρινεία του αὐτὴ εἶναι ἀλήθεια, πὸς συγγενεῖ μετὴ μικρολογία, μὰ πρέπει ν' ἀναγνωρίσουμε πὸς μονάχα οἱ ἀπλοὶ ποιηταὶ ἐπιτυγχάνουν στὸ νέο γερμανικὸ θέατρο. — Ο Schmidt-Boon δοκίμασε μὲ πολὺ θάρρος νὰ μεταρρυθμίσει τὸ ὕφος τῆς γερμανικῆς κωμωδίας. Ἡ κωμωδία του «Βοήθεια! Βοήθεια! ἕνα παιδί ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ» ἔχει σκηρὲς ὁμορφῆς φιλανθρωπίας καὶ βαθεῖας τρυφερότητας. Ο συγγραφεὺς αὐτὸς ἔγραψε πολλὰ ἄλλα δράματα. Ἐπιθυμῶντας νὰναι εἰλικρινὴς, ἔπεσε στὴν κοινοτυπία. Ζητώντας τὴ βαθύτητα, εἶναι κάποτε χωρὶς γούστο καὶ μέτρο. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πὸς δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀρνηθεῖ κανεὶς τὴν ἀξία ποὺ ἀπρηνήθη τὸ δογματισμὸ τοῦ Όφμανσταλ.

Τὸ δράμα τοῦ Wedekind.

Ἡ γερμανικὴ λογοκρισία, οἱ κυβερνητικοὶ δηλ. ὑπάλληλοι ποὺ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπιβλέπουν τὴν ἠθικὴ τῆς φιλολογίας μισεῖ τὸν Frank Wedekind σὺν τὸ διάολο καὶ τὸν κνηγάει ἀκατάπαντα παντοῦ. Φτάνει ν' ἀναγγεῖλη ἕνας διευθυντὴς θεάτρου τὴν παράσταση κάποιου δράματός του καὶ ἀμέσως θὰ τοῦ τὴν ἀπαγορεύσει ἡ λογοκρισία. Εὐτυχῶς ὅλοι οἱ λογοκριταὶ τοῦ κόσμου δὲ θὰ μπορέσουν νὰ ξεκολλήσουν τὸ Wedekind ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς πατρίδος του.

Ἄν ὁ Χάουπμαν φύσησε μέσα στὸ σύγχρονο γερμανικὸ θέατρο κάποιον καινούργιον αἰσθημα κοινωνικοῦ οἴκτου, ἂν ὁ Όφμανσταλ τὸ πλούτισε μὲ νέους δραματικούς τύπους, ὁ Wedekind ἐκήρυξε τὸ δίκαιο τοῦ ἀτόμου, καὶ ἀνατρέποντας τὴν ἠθικὴν τοῦ πλήθους, θέλησε νὰποδώσει σὲ κάθε ἀνθρώπινον ὄν τὸ προνόμιον νὰ ζῆ κατὰ πὸς βούλεται καὶ ἐπιθυμεῖ.

Ο ποιητὴς Wedekind μᾶς δείχνει τὸ μῖσος τῶν παιδιῶν ἐναντίον στοὺς γονεῖς καὶ στοὺς κοιτόφθαλμοὺς παιδαγωγούς. Μᾶς ξεσκεπάζει τὶς πρώτες ἀησχυρὲς τοῦ ἔρωτος τῶν ἀγοριῶν καὶ τῶν κοριτσιῶν, τὴν πρώτην ντροπὴν, τὴν πρώτην χασιά, τὴν πρώτην λύπη, τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως τέλος καὶ καμιά φορὰ τὴν αὐτοκτονία «ὅταν ξυπνάει ἡ ἄνοιξη» κατὰ τὴν ἐκφραση τοῦ ἴδιου Wedekind. Περιγράφοντας ὄλες αὐτὲς τὶς ἀθλιότητες τῆς παιδικῆς ἡλικίας δὲν παραβαίνει τὸ δίκαιον τοῦ ποιητοῦ. Δὲν κατηγορεῖ ἀπ' εὐθείας, δὲν καταπαίνεται νὰ μεταρρυθμίσει ἀφίνει τὰ γεγονότα νὰ μιλήσουν μόνα τὸς. Τὸ ἔργο αὐτὸ καταδικάστηκε ἀπὸ τὴ λογοκρισία ὡς πορνογραφικὸ καὶ τοῦ κότισσε μιὰ μεγάλη δίκη πρὶν μπορέσει νὰ παῖξη τὴν τραγωδίαν αὐτὴν: «ὅταν ξυπνάει ἡ ἄνοιξη».

Μιὰ ἰδιότροπη εἰρωνεία ἀναγκάζει τὸν W. νὰ βάνει στὰ ἔργα του λίγο-πολὺ συνειδημένους τίτλους. Καὶ τὸ πιὸ κατάλληλο δράμα του νὰ δώσει μιὰν ἰδέαν τῆς τέχνης του, τὸ τιτλοφορεῖ «τὸ Κουτὶ τῆς Πανδώρας». Θὰ περίμενε κανεὶς νάβρει μέσα στὸ δράμα αὐτὸ εὐχάριστα καὶ εὐθύματα γεγονότα. Ἡ πρόθεσις τοῦ ποιητοῦ εἶναι ὀλωσδιόλου ἄλλη. Ο σκοπὸς του εἶναι νὰ παρουσιάσει μέσα σ' ἕνα μονάχα ἔργο τὸ ριζικὸ τῆς σύχρονης γυναικείας. Γι' αὐτὸ φαντάζεται μιὰ γυναῖκα ποὺ τὴν ἀνβάσει ὡς τὴν πιὸ ὑψηλὴ κορυφὴ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς γιὰ νὰ τὴν ρίξει ἔπειτα μέσα στὴν περὶ σκοτεινὴν ἄβυσσον τῆς ἀθλιότητος. Ο μέγας αὐτὸς διάβολος καταντάει τὸ ἀθλιότερον πλάσμα καὶ δολοφονεῖται στὴ Λόντρα μέσα σ' ἕνα ἀνάγι κάπιον ἐπιπλωμένον σπιτιοῦ. Τὸ «κουτὶ τῆς Πανδώρας» μποροῦσε νὰ ὀνομασθεῖ ὁ «Φάουστ τοῦ Wedekind».

Ο W. εἶχε περὶ σὲ μιὰ του κωμωδία: «Ἡ ζωὴ εἶναι ἕνας γλυστερὸς κατήφορος», Ἡ φράσις αὐτὴ ποὺ ἀναφέρεται συχνὰ στὰ ἔργα του μᾶς δίνει τὸ καλύτερον ἀχνάρι τοῦ μοιρολάτρη ποιητῆ, ποὺ πιστεῖει στὴ θεὰ Τύχη. Γι' αὐτὸν, δύναμις ἢ ἀδυναμία, καλοσύνη ἢ κακία, τὸ ἴδιο κάνει. Ἡ τῆχη μονάχα κάνει τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς—Εἶναι λεπτοδὸν ὅτι ὁ W. ποὺ εἶχε τόσο χιούμορ, τόση δηκτικὴν εἰρωνείαν, τραγύθησε καὶ σκούριασε ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες ἐχθρικές προσβολάς. Θέλοντας νὰ δυναμώσει τὶς δοξασίας του, τὶς πολλαπλασίαζε μέσα σὲ ἄρθρα, σὲ διαλέξεις, σὲ νέα ἔργα, μὰ χωρὶς νάχει—ἀλίμονο—τὸ ὕφος τοῦ προτινοῦ του πνεύματος οὔτε τὴ νεανικὴν του φαντασία. Ὅμοιος μὲ δογματικὸν ἱεροκήρυκα, δὲν εἶναι πιὰ σήμερα παρὰ ἡ μεταμορφωμένη ἡχὴ τοῦ παρελθόντος καὶ γι' αὐτὸ εὐθύνεται ἡ κτηνώδης λογοκρισία καὶ τὸ ἡλίθιον κοινόν.

Οἱ ρομαντζογράφοι

Οἱ ποιηταὶ τῆς νέας γερμανικῆς γενεᾶς εἶχαν καὶ κάπια ἀναπάντεχα καὶ εὐχάριστα γι' αὐτοὺς κατορθώματα. Θάψανε τρεῖς ἀπομάχους τῆς πέννας, ποὺ ἀντιπροσωπεύανε στὴ γερμανικὴ φιλολογία τὴν ἀντιδραστηρικὴ τῆση, τὴν ἀκαλαισθησία, τὴν ψεύτικη αἰσθηματικὴν ἀπὸ τὸν ἐπιτόλαιον πατριωτισμὸν, μὲ μιὰ λέξη, κάθε ἀσημιὸν τῆς γερμανικῆς ποιήσεως. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ συγγραφεῖς εἶναι: ὁ Adolf Wilbrandt, ὁ Wilhelm Jensen καὶ ὁ Felix Dahn, ποὺ σβύσαν πιὰ σήμερα. Μονάχα μιὰ ψυχολογία μπερδεμένη μὲ γερμανικὸ γούστο ὡς πρὸς τὴν τέχνη θὰ μᾶς ἐξηγοῦσε γιὰ τὴν οἱ χειρότεροι καὶ ἀπὸ μέτριοι αὐτοὶ ποιηταὶ ἐπιτύχανε τόσο καὶ θὰ μᾶς εἶδνε νὰ καταλάβουμε γιὰ τὸν λόγο ἔργα πολὺν πιὸ ἀνώτερα δὲν ἔγιναν τόσο δημοτικὰ.

Τοὺς γερμανοὺς μυθιστοριογράφους τῆς νατουραλιστικῆς ἐποχῆς μπορεῖ κανεὶς νὰν τοὺς χωρίσει σὲ τρεῖς φημισμένες σχολάς: Στὸς διδασκά-

λους τῆς πατρίδος των, οἰκίς Ζιλᾶ καὶ τοὺς μαθητὰς του, καὶ στοὺς σκανδιναβοὺς συγγραφεῖς. Εἶναι γνωστὸν τὴν δυνατὴν ἐπίδρασην εἶχε τὸ ὕψος τοῦ Φλωμπέρ στοὺς Brod καὶ Schichele· οἱ νέοι γερμανοὶ τραῶνε τὴν Me de Bovary, τὴν Education sentimentale καὶ τὸ Salammbô γιατί ὑπάρχουν ἕξοχες γερμανικὲς μεταφράσεις τῶν ἔργων τοῦ ἐρημίτη τοῦ Κρουασέ.

Ὁ Heinrich Mann, ὁ συγγραφεὺς μιᾶς ψυχολογικῆς μελέτης γὰρ τῆς φίλιας τῆς George Sand καὶ τοῦ Flaubert, εἶναι τὸ πῶς λαμπρὸν τάλεντο ἀνάμεσα στοὺς νέους γερμανοὺς ρομαντιζογράφους. Σοφίζεται πολὺ τολμηρῶς σκιρᾶς καὶ τίς περιγράφει μ' ἓνα ὕψος ποῦ κάνει ἐντύπωση, ὕψος σημερινό, καὶ ὀλοσδιόλου προσωπικὸ του. Ἀντὶ μακρῶς διηγήσεις μεταχειρίζεται τὸ διάλογο. Τὰ πρόσωπά του μιλοῦν μὲ σύντομες φράσεις καὶ ὅταν ξεχειλίσει ἡ καρδιά τους, ὅταν τὸ αἰσθημᾶ τους, ζητάει μιὰν ἐκφραση λεπτομερέστερη φριάνει τότε τῆς λιρικῆς περιόδου μὲ τῆς μελωδικῆς τῆς φόρμα. Ὁ Mann ποῦ ἔζησε πολὺν καιρὸν στὴν Ἰταλία καὶ ποῦ τὴν ἐπισκεπτεται συχνά, γνώρισε πολὺ καλὰ τὴν ἀριστοκρατία καὶ περιέγραψε τὸ ἴδιο περιβάλλον ποῦ βρισκόματε μέσα σὴν ρομάντζα τοῦ Ντ' Ἀνουάντιο. Σημειώστε ὅμως πὼς ὁ γερμανὸς ποιητὴς δὲν μιμνεῖται τὸν ἰταλὸ διηγηματογράφον καὶ ἂν καμμιά φορὰ συμπίπτουν, εἶναι ὀλοσδιόλου τυχαῖο. Τὸ τελευταῖο του ρομάντζο εἶναι ἡ «Μικρὴ Πόλη».

Πάνε τώρα ἕξ χρόνια ἀπάνου κάτου ποῦ ὁ φιλολογικὸς κόσμος ξαφνιάστηκε σάν ἔμαθε πὼς ὁ Χάουπτιμαν εἶχε γράψει ἓνα του μυθιστόρημα, τὸ πρῶτο ποῦ ἔγραψε σ' ὅλο τὸ ποιητικὸ του σιάλο. Ἔως σήμερον κανεὶς δὲν γνώριζε πῶς ἀπ' τὰ διὰ κείμενα σὲ πρόζα, ποῦ ἔγραψε σάν εἶτανε νέος, στυμφορφο τοῦ ἡμερολόγιου τοῦ ταξιδιοῦ του στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ρομάντζο αὐτὸ ἔχει τὸν τίτλον : «Ὁ Ἑμμόνοελ Κάντ, ὁ κατὰ Χριστὸν σαλός». Ἄν κ' ἔχει σπουδαῖα λάθια, παρουσιάζει ὅμως μεγάλον ἐνδιαφέρον. Ὁ ποιητὴς διηγούμενος τίς περιπέτειες τοῦ Ἑμμόνοελ Κάντ, (ἔλησε νὰ μᾶς δώσει ἓνα παρόμοιον ταῖρι τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Κ' ἐνφ' μέσα σὴν τέσσαρα εὐαγγέλια ὁ Χριστὸς σταυρώθηκε, καὶ ἀναστήθηκε, στο ἔργο του ὁ Χάουπτιμαν ἐξαφανίζει μέσ' τὰ βουνά τὸ Σωτήρα τῶν κακομοιριασμένων καὶ τῶν ζητιάνων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Δὲ θὰ γνωρίσει ποτὲ κανεὶς τὸ καταφύγιόν του καὶ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου του θὰ ντυθεῖ μὲ πῶς πῶς μεγαλεῖο. Ὁ Χάουπτιμαν ἔφρισε ἓνα πλαίσιον ποῦ μέσα του μποροῦσε νὰ κλείσει τὰ πῶς εὐγενικὰ αἰσθήματα καὶ νὰ ζωγραφίσει ὅλες τίς ἀθλιότητες ποῦ δέρνουν τοὺς χωρικοὺς πατριώτας του.

Ἐνας ποιητὴς δὲν ἔχει δίκιον νὰ φαίνεται σκεπτικιστὴς ἐπιθυμῶντας τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας του νὰ ξηπνοῦν στοὺς ἄλλους κατὶ παραπάνου ἀπὸ μιὰ κοινὴ περιέργεια. Γιατὸν στο νέο τοῦτο εὐαγγέλιον βρισκονται πολλὰ ψεύτικα σημάδια, μέρη κωμωδία, ποῦ δὲ φαίνονται νᾶναι τῆς ἐμπνευσης τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ Heinrich Mann καὶ ὁ Gerhart Hauptmann παριστάνουν τοὺς δύο ἀντιθέτους πόλους τοῦ νέου γερμανικοῦ μυθιστορηματοῦ. Ὁ Mann, φαντασιοκόπος διασκεδάζοντας ἀπὸ τὰ πλάσματά του, ἓνα μονάχα πρόβλημα γνωρίζει : τὸν ἔρωτα καὶ τὴν φιληδονία. Ὁ Χάουπτιμαν, φιλόσοφος καὶ κοινωνιολόγος φέρει στὴν μέση τὸ κοινωνικὸ ζήτημα ἐπιθυμῶντας νὰ δημιουργήσει τὴν εὐτυχία τοῦ λαοῦ. Ἀνάμεσα στοὺς ἀντιθέτους αὐτοὺς πόλους βρισκεται κανεὶς ὅλη τὴν φάρα τῶν ρομαντιζογράφων ποῦ δὲν τοὺς λείπει τὸ γούστο μᾶ ποῦ δὲν ἀξίζει νὰ γνωσθοῦν κ' ἔξω ἀπὸ τὰ μέρη τους.

Διορθώματα—στο προηγούμενο τεύχος σελ. 215 στιχ. 16 ἀντὶ : ποῦ ὁ πέπλος νὰ γίνῃ : ποῦ ὁ πέπλος σου.

Γ. Β. Πειραιᾶ.—Τὸ γράμμα σας ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν. Τὸ περιοδικὸ θὰ σᾶς στέλλεται ἀπὸ τὸ σημερινὸ τεύχος τακτικὰ. Οἱ στίχοι σας δὲν εἶναι ἀπὸ κείνους ποῦ δὲν προσέχονται. Καταπιαστήκατε ὅμως πολὺ μεγάλο θέμα, ἀπλαστο ἀκόμα στοῦ νοῦ σας. Τὸ σώζει λιγάκι ἡ τέχνη τῶν στίχων. Πολὺ ἐπικίνδυνον ἡ τεχνουργία τοῦ τελευταίου «ρεφρениκού» στίχου. Οἱ καλύτεροι στίχοι εἶναι τοῦ δευτέρου πενταστίχου :

Τριζοῦνε, λυγιοῦνται, σπᾶν
Σάπια βάρβα καλαμῆνια
Καρδιά, μὴνιγγες χτυπᾶν
Καὶ τὰ χέρια μου κ' ἡ ἔννοια (:)
Στὰ σκοινιά τὰ μεταξένια.

— Τὰ γραφεῖα τῶν «Φύλλων» μετεφέρθησαν εἰς τὴν δδὸν Σταδίου 65.

— Αἱ ἐπιστολαὶ πρὸς τὰ «Φύλλα» πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται προσωπικῶς πρὸς τὸν : Κ^{ον} Θ. Ἐξαρχον - Σταδίου 65.

— Ἀπὸ τὴν ἀκανόνιστην ἔκδοσιν τῶν «Φύλλων» οἱ συνδρομηταὶ τῶν δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτε διότι ἡ συνδρομὴ τῶν θὰ ὑπολογισθῇ εἰς τεύχη καὶ ὄχι εἰς μῆνας.

— Εἰς τὰς ἐπαρχίας δὲν ἐπερίσσευσε νὰ σταλῇ τὸ προηγούμενον τεύχος. Ὅσοι κρατοῦν σιγὰ ἄς τὸ παραγγείλουν νὰ τοὺς σταλῇ ἀπὸ τὸ ἐνταῦθα Βιβλιοπωλεῖον τοῦ Βασιλείου, Σταδίου 42. Εἰς τὸ ἴδιον Βιβλιοπωλεῖον πωλοῦνται καὶ ὅλα τὰ προηγούμενα τεύχη.

— Ἡ φθινηνὴ ἔκδοσιν τῶν «Φύλλων» θὰ πωλῆται εἰς τὸ ἔξῃς σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κεντρικὰ κινδύα 30 λεπτά.

— Τὸ πρῶτον τεύχος, τὸ ὁποῖον πλησιάζει νὰ ἐξαντληθῇ πωλεῖται δρ. 2.

— Τὰ «Φύλλα» ἀνταλλάσσονται μόνον μὲ φιλολογικὰ περιοδικὰ. Ἀγγέλλουν καὶ κρίνουν οἰονδήποτε φιλολογικὸν βιβλίον ἐὰν τοὺς σταλοῦν δύο ἀντίτυπα.

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΜΩΠΑΣΑΝ

(Ἐνδεκα διηγήματα-ἔκδοσις «Φύλλων»)

Τόμος κομψότατος τῆς τσέπης χρυσοδέτος μὲ 128 σελίδες καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέως. Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα δρ. 1,25. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα ζητοῦντα. Εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῶν «Φύλλων» τοὺς προπληρώσαντας τὴν συνδρομὴν τῶν ἀποστέλλεται δωρεάν.

ΣΙΓΑΡΕΤΑ

ΠΑΝ

ΕΚΘΕΣΗ

ΑΓ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

IB

ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΤΙΜΗΣ